

PŁATNOŚCI BEZPOŚREDNIE W 2017 ROKU

Agencja Restrukturyzacji
i Modernizacji Rolnictwa

Warszawa, 2017 r.

WAŻNE DATY W ROKU 2017

STYCZEŃ

	Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb	Nd
52							1
1	2	3	4	5	6	7	8
2	9	10	11	12	13	14	15
3	16	17	18	19	20	21	22
4	23	24	25	26	27	28	29
5	30	31					

Rozpoczęcie realizacji norm i wymogów wzajemnej zgodności.

LUTY

	Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb	Nd
5			1	2	3	4	5
6	6	7	8	9	10	11	12
7	13	14	15	16	17	18	19
8	20	21	22	23	24	25	26
9	27	28					

MARZEC

	Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb	Nd
9			1	2	3	4	5
10	6	7	8	9	10	11	12
11	13	14	15	16	17	18	19
12	20	21	22	23	24	25	26
13	27	28	29	30	31		

ARiMR rozpoczyna przyjmowanie wniosków o przyznanie płatności bezpośrednich na rok 2017. Wniosek można złożyć także za pośrednictwem aplikacji e-Wniosek.

KWIECIEŃ

	Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb	Nd
13						1	2
14	3	4	5	6	7	8	9
15	10	11	12	13	14	15	16
16	17	18	19	20	21	22	23
17	24	25	26	27	28	29	30

MAJ

	Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb	Nd
18	1	2	3	4	5	6	7
19	8	9	10	11	12	13	14
20	15	16	17	18	19	20	21
21	22	23	24	25	26	27	28
22	29	30	31				

Końcowy termin składania wniosków o przyznanie płatności bezpośrednich i załączników do wniosku (bez stosowania zmniejszeń płatności, kar administracyjnych).

Posiadanie gospodarstwa.

Ostateczny termin składania zmian do wniosku oraz uzupełnienie braków (z zastosowaniem zmniejszeń płatności)

W dniu 30 czerwca br. upływa termin złożenia wniosków o przyznanie płatności w przypadku przekazania gospodarstwa.

CZERWIEC

	Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb	Nd
22				1	2	3	4
23	5	6	7	8	9	10	11
24	12	13	14	15	16	17	18
25	19	20	21	22	23	24	25
26	26	27	28	29	30		

Szanowni Państwo,

Przekazuję Państwu najnowszy informator dotyczący płatności bezpośrednich na 2017 rok, w którym znajdują się niezbędne informacje dotyczące rodzajów wsparcia bezpośredniego o jakie można się ubiegać, oraz wskazówki dotyczące prawidłowej interpretacji zasad ich przyznawania.

Warto zaznaczyć, że w 2017 roku pojawiły się zmiany w warunkach przyznawania płatności bezpośrednich. Wprowadzono je w zakresie przyznawania płatności w sektorze młodego bydła, krów, owiec, roślin wysokobiałkowych, owoców miękkich i buraków cukrowych. Jako przykład można przyjąć płatność do uprawy roślin wysokobiałkowych. Została ona podzielona na dwie oddzielne płatności – do powierzchni upraw roślin strączkowych oraz do powierzchni upraw roślin pastewnych.

Szczegółowe informacje w zakresie zmian zawarte są w informatorze, dlatego też, tak ważne jest zapoznanie się z jego treścią.

Jeżeli pojawią się z Państwa strony jakieś pytania lub wątpliwości serdecznie zapraszam do odwiedzenia naszej strony internetowej www.arimr.gov.pl, bądź kontaktu telefonicznego z naszymi doradcami pod numerem infolinii 800-38-00-84.

Pragnę również dodać, iż we wszystkich Oddziałach Regionalnych i Biurach Powiatowych działają Punkty Informacyjne ARiMR, w których zostaną Państwo szczegółowo poinformowani o możliwości uzyskania pomocy, wymaganiach formalnych, terminie naborów wniosków czy wysokości wsparcia finansowego.

Poprawnie złożony wniosek pozwoli na jego szybszą weryfikację, co wpłynie na sprawną wypłatę należnych Państwu środków finansowych. Wypełniony i podpisany wniosek wraz z materiałem graficznym i pozostałymi załącznikami można złożyć w Biurze Powiatowym ARiMR a także drogą elektroniczną za pomocą aplikacji e-wniosek, dostępnej na stronie internetowej ARiMR.

Serdecznie zachęcam do lektury informatora oraz do ubiegania się o powyższe wsparcie.

Dariusz Golec
p.o. Prezesa
Agencji Restrukturyzacji
i Modernizacji Rolnictwa

Spis treści

Wstęp	5
Podstawowe pojęcia	7
Rolnik aktywny zawodowo	8
Płatności w ramach systemów wsparcia bezpośredniego	10
Jednolita płatność obszarowa	10
Płatność dla młodych rolników	12
Płatność dodatkowa	14
Płatności w ramach dobrowolnego wsparcia związanego z produkcją	14
System dla małych gospodarstw	22
Płatność za zazielenienie – podstawowe informacje	22
Płatność za zazielenienie – ustalanie powierzchni gruntów ornych	23
Płatność za zazielenienie – dywersyfikacja upraw	24
Płatność za zazielenienie – trwałe użytki zielone	29
Płatność za zazielenienie – obszary proekologiczne	30
Przyznanie płatności w przypadku: przekazania gospodarstwa rolnego, śmierci rolnika rozwiązania albo przekształcenia rolnika albo wystąpienia innego zdarzenia prawnego	39
Normy i wymogi wzajemnej zgodności	41
Tabele	42
Notatki	48

Od 2015 roku obowiązują nowe zasady przyznawania płatności bezpośrednich. Niniejsza broszura ma przybliżyć rolnikowi zasady przyznawania płatności i stanowić pomoc przy składaniu wniosków w 2017 r.

Nie uległy zmianie podstawowe zasady dotyczące składania wniosków do ARiMR:

- rolnik, który w 2016 r. złożył wniosek o przyznanie płatności bezpośrednich, otrzymuje od ARiMR wstępnie wypełniony wniosek wraz z materiałem graficznym oraz instrukcją jego wypełnienia,
- rolnik, który nie składał wniosku o przyznanie płatności w 2016 r., może pobrać czysty formularz wniosku o przyznanie płatności ze strony internetowej ARiMR lub otrzymać go w biurze powiatowym i oddziale regionalnym ARiMR,
- wniosek o przyznanie płatności w ramach systemów wsparcia bezpośredniego należy złożyć we właściwym ze względu na miejsce zamieszkania lub siedzibę biurze powiatowym ARiMR.

Składanie wniosków przez Internet

Zamiast składać wniosek w wersji papierowej, wniosek można złożyć przez Internet, korzystając z platformy aplikacyjnej e-Wniosek na stronie internetowej ARiMR (www.arimr.gov.pl). Aplikacja e-Wniosek umożliwi wypełnienie wniosku, wypełnienie załącznika graficznego oraz dołączenie pozostałych wymaganych dokumentów. Korzyści płynące ze złożenia wniosku za pomocą aplikacji e-Wniosek to przede wszystkim dostęp do najbardziej aktualnych danych Agencji, dostęp do wszystkich materiałów graficznych oraz informowanie wypełniającego o brakach we wniosku. Poprawienie lub uzupełnienie braków przed zatwierdzeniem wniosku do 31 maja 2017 r. pozwoli na uniknięcie zmniejszenia kwot płatności ze względu na stwierdzone nieprawidłowości. Złożenie poprawnego wniosku za pomocą aplikacji e-Wniosek przyczynia się do szybszego przeprowadzenia wymaganych kontroli administracyjnych, co może przyspieszyć realizację płatności. Jeżeli w 2017 r. wniosek zostanie złożony za pomocą aplikacji e-Wniosek, wówczas w następnym roku przy wypełnianiu wniosku możliwe będzie skopiowanie danych z wniosku złożonego w 2017 r.

Od 2017 roku możliwe jest uzyskanie loginu i kodu dostępu bezpośrednio z aplikacji e-Wniosek (bez składania wniosku, do kierownika biura powiatowego ARiMR, o nadanie loginu i kodu dostępu). Do założenia konta online wystarczy podać jedynie trzy dane weryfikacyjne:

- numer Producenta EP,
- ostatnią kwotę przelewu otrzymaną z ARiMR zrealizowaną w roku kalendarzowym poprzedzającym rok złożenia wniosku o nadanie kodu dostępu (w przypadku braku otrzymania przelewu od ARiMR w roku kalendarzowym poprzedzającym rok złożenia wniosku, we właściwym polu należy wprowadzić wartość 0),
- 8 ostatnich cyfr numeru rachunku bankowego wskazanego przez rolnika we wniosku o wpis do Ewidencji Producentów.

Wniosek wraz z wymaganymi załącznikami (dokumentami), w tym wypełnionym materiałem graficznym składa się **od 15 marca do 15 maja 2017 r.** Wniosek o przyznanie płatności wraz z załącznikami **może być także złożony** w terminie 25 dni kalendarzowych po terminie składania wniosków, tj. **do 9 czerwca 2017 r.**, jednak za każdy dzień roboczy opóźnienia, licząc od 16 maja 2017 r., stosowane będzie **zmniejszenie płatności w wysokości 1% należnej kwoty płatności**. **Wniosek i załączniki do wniosku uznaje się za złożone tylko wówczas, gdy są podpisane imieniem i nazwiskiem. Od 2017 r. nie jest wymagany podpis rolnika na materiale graficznym.**

Zmiany do wniosku o przyznanie płatności bezpośrednich (z wyłączeniem płatności związanych do zwierząt) i płatności niezwiązanej do tytoniu, można składać do 31 maja 2017 r. Ostateczny termin składania zmian do wniosku upływa 9 czerwca 2017 r., z tym, że złożenie zmiany do wniosku po 31 maja 2017 r. skutkuje pomniejszeniem płatności do powierzchni objętej tą zmianą o 1% za każdy dzień roboczy opóźnienia.

Zmiana do wniosku o przyznanie płatności może polegać na dodaniu nowych działek ewidencyjnych lub działek rolnych (wraz z wymaganymi dla nich załącznikami) do uprzednio złożonego wniosku o przyznanie danej płatności. Zmiana do złożonego wniosku o przyznanie płatności może polegać także na zwiększeniu lub zmniejszeniu zadeklarowanych wcześniej powierzchni działek rolnych.

Uzupełnienie brakujących danych we wniosku lub załączników do 31 maja 2017 r. nie skutkuje zmniejszeniem należnych płatności do powierzchni, której dotyczą składane uzupełnienia. Uzupełnienie braków w terminie od 1 czerwca do 9 czerwca br. skutkuje zmniejszeniem płatności do powierzchni objętych uzupełnieniem.

Wniosek rozpatrywany jest jedynie w zakresie, w jakim został on prawidłowo wypełniony, w terminie do 9 czerwca 2017 r. oraz na podstawie dołączonych do niego prawidłowych dokumentów.

Braki we wniosku oraz na załącznikach i na materiale graficznym, uzupełnione po 9 czerwca 2017 r., nie będą uwzględniane w prowadzonym postępowaniu administracyjnym w sprawie przyznania płatności.

Na jednym formularzu wniosku o przyznanie płatności w 2017 r. można ubiegać się o:

- przyznanie płatności w ramach systemów wsparcia bezpośredniego, tj.: jednolitej płatności obszarowej, płatności za zazielenienie i płatności dodatkowej (redystrybucyjnej), płatności dla młodych rolników, płatności do powierzchni uprawy buraków cukrowych, płatności do powierzchni uprawy konopi włóknistych, płatności do powierzchni upraw roślin strączkowych na ziarno, płatności do powierzchni upraw roślin pastewnych, płatności do powierzchni uprawy ziemniaków skrobiowych, płatności do powierzchni uprawy truskawek, płatności do powierzchni uprawy pomidorów, płatności do powierzchni uprawy lnu, płatności do powierzchni uprawy chmielu, płatności do bydła, płatności do krów, płatności do owiec, płatności do kóz, płatności niezwiązanej do tytoniu,
- przyznanie płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami (płatność ONW),
- przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej (PROW 2014–2020), w tym zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych zwierząt w rolnictwie,
- przyznanie płatności ekologicznej (PROW 2014–2020),
- przyznanie płatności rolnośrodowiskowej (PROW 2007–2013), w tym zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych zwierząt w rolnictwie,
- wypłatę pomocy na zalesianie (PROW 2007–2013),
- przyznanie premii pielęgnacyjnej i premii zalesieniowej (PROW 2014–2020),
- przyznanie pierwszej premii pielęgnacyjnej do gruntów z sukcesją naturalną (PROW 2014–2020).

Od 2016 r. nie ma już możliwości uznania rolnika za uczestniczącego w systemie dla małych gospodarstw. Rolnikami uczestniczącymi w systemie dla małych gospodarstw są wyłącznie rolnicy, których włączono do tego systemu w 2015 r. W 2017 r. rolnik może jedynie wystąpić z systemu dla małych gospodarstw wypełniając Część V Wniosku o przyznanie płatności za 2017 r. lub przez złożenie stosownego oświadczenia w terminie do 2 października 2017 r.

Po 2 października 2017 r. oświadczenie o wystąpieniu z systemu dla małych gospodarstw (wraz z wnioskiem o przyznanie płatności) może złożyć spadkobierca lub następca prawny rolnika, jeżeli śmierć rolnika lub następstwo prawne nastąpiły w okresie od dnia złożenia wniosku do dnia doręczenia decyzji oraz w przypadku, gdy zdarzenie, w wyniku którego zaistniało następstwo prawne, wystąpiło w okresie od dnia złożenia wniosku do dnia doręczenia decyzji.

Przyznanie płatności bezpośrednich zależy od spełnienia kryterium rolnika aktywnego zawodowo [patrz: *Rolnik aktywny zawodowo*].

Rolnicy zobowiązani będą do utrzymywania wszystkich użytków rolnych, łącznie z gruntami, które nie są już wykorzystywane do celów produkcyjnych, w **dobrej kulturze rolnej**.

Rolnicy otrzymujący wsparcie bezpośrednie, z wyjątkiem rolników uczestniczących w systemie dla małych gospodarstw, zobowiązani są realizować normy i wymogi wzajemnej zgodności.

- **Rolnik** – podmiot (osoba fizyczna, osoba prawna, grupa osób fizycznych lub prawnych), którego gospodarstwo rolne jest położone na terenie Rzeczypospolitej Polskiej i który prowadzi działalność rolniczą.
- **Gospodarstwo rolne** – wszystkie jednostki wykorzystywane do działalności rolniczej i zarządzane przez rolnika znajdujące się na terenie Rzeczypospolitej Polskiej.
- **Działalność rolnicza, to:**
 - ✓ produkcja, hodowla lub uprawa produktów rolnych (w tym zbiory, dojenie, hodowla zwierząt oraz utrzymywanie zwierząt do celów gospodarskich),
 - ✓ utrzymywanie użytków rolnych w stanie, dzięki któremu nadają się one do wypasu lub uprawy, poprzez obowiązkowe wykonanie co najmniej jednego zabiegu agrotechnicznego polegającego na usunięciu lub zniszczeniu niepożądanego roślinności w terminie do 31 lipca danego roku.
- **Użytki rolne** – oznaczają każdy obszar zajmowany przez grunty orne, trwałe użytki zielone i uprawy trwałe.
- **Grunty orne** – oznaczają grunty uprawiane w celu produkcji roślinnej lub obszary dostępne dla produkcji roślinnej ale ugorowane, w tym obszary odłogowane, bez względu na to, czy grunty te znajdują się pod uprawą szklarniową lub pod stałym bądź ruchomym przykryciem.
- **Uprawy trwałe** – oznaczają uprawy niepodlegające płodozmianowi, inne niż trwałe użytki zielone i pastwiska trwałe. Uprawy te zajmują grunty przez okres pięciu lat lub dłużej i zalicza się do nich rośliny zdrewniałe dające powtarzające się zbiory w postaci owoców oraz uprawy wieloletnie roślin niezdrewniałych, zajmujących grunt przez pięć lat lub dłużej i dających powtarzające się zbiory w postaci samej rośliny. Do upraw trwałych zalicza się zagajniki o krótkiej rotacji i szkółki.
- **Szkółki** – oznaczają obszary młodych zdrewniałych (drzewiastych) roślin uprawianych na otwartym powietrzu w celu późniejszego przesadzenia, tj.:
 - ✓ szkółki winorośli oraz podkładek,
 - ✓ szkółki drzew i krzewów owocowych,
 - ✓ szkółki roślin ozdobnych,
 - ✓ komercyjne szkółki drzew leśnych, z wyłączeniem rosnących w lesie szkółek przeznaczonych na potrzeby własne gospodarstwa rolnego,
 - ✓ szkółki drzew i krzewów do sadzenia w ogrodach, parkach, na poboczach dróg i na wałach (na przykład sadzonki żywopłotu, róże i inne krzewy ozdobne, ozdobne drzewa i krzewy iglaste), w tym we wszystkich przypadkach ich kłacza, rozłogi i młode sadzonki.
- **Zagajnik o krótkiej rotacji** – obszar obsadzany gatunkami:
 - ✓ z rodzaju wierzba (*Salix* sp.) – maksymalny cykl zbioru 8 lat,
 - ✓ z rodzaju brzoza (*Betula* sp.) – maksymalny cykl zbioru 10 lat,
 - ✓ z rodzaju topola (*Populus* sp.) – maksymalny cykl zbioru 8 lat, w przypadku utrzymania obszarów proekologicznych (EFA) należy uwzględnić tylko gatunki z rodzaju topola czarna (*Populus nigra*) i jej krzyżówki.

- **Trwałe użytki zielone i pastwiska trwałe** – oznaczają grunty wykorzystywane do uprawy traw lub innych pastewnych roślin zielnych rozsiewających się naturalnie (samosiewnych) lub uprawianych (wysiewanych), które nie były objęte płodozmianem danego gospodarstwa rolnego przez okres pięciu lat lub dłużej; mogą one obejmować inne gatunki, takie jak krzewy lub drzewa, które mogą nadawać się do wypasu, pod warunkiem, że zachowano przewagę traw i innych pastewnych roślin zielnych.
- Przewaga traw i innych roślin zielnych oznacza, że rośliny te pokrywają ponad 50% kwalifikującego się obszaru działki rolnej.
 - ✓ **trwałe użytki zielone wartościowe pod względem środowiskowym** – oznaczają trwałe użytki zielone, które są wrażliwe pod względem środowiskowym, wyznaczone na obszarach Natura 2000.
- **Trawy lub inne rośliny zielne (z przeznaczeniem na paszę)** – oznaczają wszystkie rośliny zielne, rosnące tradycyjnie na naturalnych pastwiskach lub zazwyczaj zawarte w mieszankach nasion przeznaczonych do zasiewania pastwisk lub łąk, niezależnie od tego czy są wykorzystywane do wypasania zwierząt.
- **Grunty ugorowane** – w ramach obowiązkowej praktyki utrzymywania obszarów proekologicznych to grunty, na których w okresie od 1 stycznia do 31 lipca w danym roku nie jest prowadzona produkcja rolna (po upływie tego terminu rolnik będzie mógł przywrócić grunty do produkcji).
- **Grupa upraw, to:**
 - ✓ obszary zgłoszone w celu uzyskania jednolitej płatności obszarowej,
 - ✓ każda grupa obszarów zgłoszonych do celów wszystkich innych systemów pomocy obszarowej lub środków wsparcia obszarowego, dla których stosuje się inne stawki pomocy lub wsparcia,
 - ✓ obszary zgłoszone jako obszary o „innym wykorzystaniu”.

Ważnym elementem systemu wsparcia bezpośredniego jest tzw. **kryterium rolnika aktywnego zawodowo**. Rolnik, który nie spełni kryterium rolnika aktywnego zawodowo zostanie wykluczony w danym roku z wszystkich płatności bezpośrednich, a w przypadku niektórych działań PROW 2014–2020 uznany zostanie za rolnika nie spełniającego kryteriów kwalifikowalności lub warunków otrzymania wsparcia.

W przypadku rolników ubiegających się o płatności bezpośrednie w 2017 r., **każdy beneficjent wsparcia bezpośredniego, który w 2016 r. otrzymał łączną kwotę płatności bezpośrednich** (z wyłączeniem przejściowego wsparcia krajowego) **nie większą niż równowartość 5 000 euro** tj. nie więcej niż **21 596 zł** (przed uwzględnieniem zmniejszeń i wykluczeń), **zostanie „automatycznie” uznany za rolnika aktywnego zawodowo**.

Z płatności bezpośrednich wykluczone są podmioty:

- administrujące portami lotniczymi,
- administrujące wodociągami,
- administrujące trwałymi terenami sportowymi i rekreacyjnymi,
- świadczące usługi przewozu kolejowego,
- świadczące usługi w zakresie obrotu nieruchomościami.

W Polskiej Klasyfikacji Działalności są to kody: 68.10.Z, 68.31.Z, 49.10.Z, 49.20.Z, 49.31.Z, 68.32.Z, 93.11.Z, 93.2, 52.23.Z, 36.00.Z.

Wykluczenie to nie będzie jednak obejmować rolników, dla których roczna kwota płatności bezpośrednich (finansowanych z budżetu Unii Europejskiej) otrzymana w poprzednim roku nie przekracza równowartości 5 000 euro.

Jeżeli rolnik prowadzi jedną z „wykluczonych” działalności (tj. działalność nierolniczą), będzie miał możliwość wykazania, iż spełnia kryterium rolnika aktywnego zawodowo poprzez udokumentowanie, że:

- roczna kwota płatności bezpośrednich wynosi co najmniej 5% całości przychodów uzyskanych z działalności pozarolniczej w ostatnim roku obrotowym, za który dowody takie są dostępne, na podstawie dołączonych do wniosku:
 - ✓ zaświadczenia o przychodach z działalności pozarolniczej wydane przez właściwy organ podatkowy, oraz
 - ✓ dokumentów zawierających informacje o wysokości rocznej kwoty płatności bezpośrednich będących w posiadaniu Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, lub
- działalność rolnicza nie ma charakteru marginalnego (stanowi co najmniej 1/3 całości przychodów podmiotu), co będzie weryfikowane na podstawie dołączonych przez rolnika do wniosku:
 - ✓ zaświadczenia o przychodach z działalności pozarolniczej wydane przez właściwy organ podatkowy,
 - ✓ faktur VAT, w tym faktur VAT RR albo ich kopii potwierdzonych za zgodność z oryginałem przez upoważnionego pracownika Agencji lub innych równoważnych dowodów potwierdzających sprzedaż produktów rolnych,
 - ✓ dokumentów zawierających informacje na temat wysokości wsparcia unijnego w ramach Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) i Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW), jak również wszelką pomoc krajową przyznaną w odniesieniu do działalności rolniczej, z wyjątkiem uzupełniających krajowych płatności bezpośrednich, będących w posiadaniu Agencji, a w przypadku, gdy Agencja nie jest w posiadaniu takiej informacji – na podstawie zaświadczenia wydanego przez organ, który przyznał pomoc.
- główną działalność gospodarczą lub przedmiot działalności stanowi wykonywanie działalności rolniczej, co będzie zweryfikowane przy wykorzystaniu sądowych i urzędowych rejestrów przedsiębiorstw (tj. REGON, KRS, CEIDG, ZSIZ).

Dokumenty potwierdzające, że rolnik mimo prowadzenia działalności wykluczającej spełnia kryterium rolnika aktywnego zawodowo dołącza się do wniosku o przyznanie płatności. Jeżeli po złożeniu wniosku o przyznanie płatności rolnik rozpocznie działalność wykluczającą z płatności (zarejestrowaną pod wskazanymi powyżej kodami PKD), powinien o tym fakcie poinformować kierownika biura powiatowego ARiMR.

W przypadku podmiotów „wykluczonych”, ale zamierzających wykazać i udokumentować, że spełniają wymogi definicji rolnika aktywnego zawodowo, obowiązywać będą następujące zasady:

- za przychody brutto z działalności rolniczej uznawane będą przychody uzyskane z działalności rolniczej prowadzonej w gospodarstwie rolnika, obejmujące wsparcie unijne, jak również wszelką pomoc krajową przyznaną w odniesieniu do działalności rolniczej,
- przychody z przetwarzania produktów rolnych otrzymanych w gospodarstwie uznawane będą za przychody z działalności rolniczej, pod warunkiem, że przetworzone produkty pozostają własnością rolnika i że wynikiem takiego przetwarzania jest inny produkt rolny,
- wszystkie pozostałe przychody uważane będą za przychody z działalności pozarolniczej,
- za roczną kwotę płatności bezpośrednich uznawana będzie kwota płatności bezpośrednich przysługująca danemu rolnikowi, do której rolnik ten był uprawniony za ostatni rok obrotowy, za który dostępne są dowody dotyczące przychodów uzyskanych z działalności pozarolniczej,
- jeżeli ostatni rok obrotowy to rok 2015 lub wcześniejszy, roczną kwotą płatności bezpośrednich jest łączna kwota płatności bezpośrednich, do których rolnik był uprawniony przed zmniejszeniami i wykluczeniami,
- jeżeli dany rolnik nie złożył wniosku o przyznanie pomocy dotyczącego płatności bezpośrednich w ostatnim roku obrotowym, łączna kwota płatności bezpośrednich określana będzie poprzez pomnożenie liczby kwalifikujących się hektarów zgłoszonych przez tego rolnika w roku złożenia wniosku o przyznanie pomocy (tj. w 2017 r.) przez średnią krajową płatność na hektar w ramach wsparcia bezpośredniego za poprzedni rok (tj. 2016 r.)
- działalność rolnicza uznawana będzie jako działalność, która nie ma charakteru marginalnego, jeżeli całość przychodów uzyskanych z działalności rolniczej w ostatnim roku obrotowym, za który dowody takie

są dostępne, stanowić będzie co najmniej jedną trzecią całości przychodów uzyskanych w ostatnim roku obrotowym, za który dowody takie są dostępne,

- działalność rolnicza uznawana będzie za główną działalność gospodarczą lub przedmiot działalności osoby prawnej, jeżeli została zarejestrowana jako główna działalność gospodarcza lub przedmiot działalności w Krajowym Rejestrze Urzędowym Podmiotów Gospodarki Narodowej (REGON), Krajowym Rejestrze Sądowym (KRS), Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEIDG), Zintegrowany System Zarządzania i Kontroli (ZSZiK).

Najważniejsze zasady i warunki, które powinien spełnić rolnik ubiegając się o przyznanie płatności w ramach systemów wsparcia bezpośredniego.

Warto zwrócić uwagę na zmiany w zakresie ubiegania się o płatności, jakie zostały wprowadzone na 2017 r.

Jednolita płatność obszarowa (JPO) przysługiwać będzie do każdego „**kwalifikującego się hektara**”, za który uznawane są:

- wszelkie użytki rolne gospodarstwa rolnego, w tym obszary, które 30 czerwca 2003 r. nie były utrzymywane w dobrej kulturze rolnej,
- każdy obszar, który zapewnił rolnikowi prawo do jednolitej płatności obszarowej w 2008 r. i który nie spełnia warunków kwalifikowalności ze względu na:
 - ✓ objęcie tego obszaru ochroną na mocy dyrektyw: w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, ramowej dyrektywy wodnej, dyrektywy w sprawie ochrony dzikiego ptactwa,
 - ✓ zalesienie tego obszaru w ramach PROW 2007–2013 lub PROW 2014–2020 (zalesienie od jesieni 2008 (z wyjątkiem zalesień na gruntach innych niż rolne).

Ponadto, jednolita płatność obszarowa przysługuje do:

- **obszarów kwalifikowanych pozostających w posiadaniu rolnika (aktywnego zawodowo) 31 maja** roku złożenia wniosku.

Od roku 2016 płatność bezpośrednia do działki rolnej wchodzącej w skład Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa przysługuje rolnikowi, który ma do tej działki tytuł prawny.

- kwalifikowanych obszarów, na których prowadzona jest działalność rolnicza przez cały rok kalendarzowy, z wyjątkiem przypadków działania siły wyższej lub okoliczności nadzwyczajnych,
- użytków rolnych (łącznie z gruntami, które nie są już wykorzystywane do celów produkcyjnych), utrzymywanych w dobrej kulturze rolnej zgodnej z ochroną środowiska,

- obszarów, które zostały zatwierdzone, tj. stanowić będą obszar, w odniesieniu do którego spełniono wszystkie kryteria kwalifikowalności lub inne obowiązki związane z warunkami przyznania pomocy,
- obszarów wykorzystywanych do produkcji konopi, jeżeli stosowane odmiany zawierają maksymalnie 0,2% tetrahydrokanabinolu (THC) w suchej masie rośliny, przy czym kwalifikowalność obszarów wykorzystywanych do produkcji konopi zależeć będzie od wykorzystywania nasion odmian wymienionych we wspólnym katalogu odmian gatunków roślin rolniczych 15 marca roku, na który płatność została przyznana i opublikowanych w Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich.

Do jednolitej płatności obszarowej kwalifikują się także powierzchnie zajmowane przez elementy krajobrazu, położone w obrębie gruntów deklarowanych do płatności. Do elementów tych zalicza się rowy do 2 m szerokości, drzewa będące pomnikami przyrody, oczka wodne o łącznej powierzchni mniejszej niż 100 m² oraz elementy krajobrazu, tj.: powierzchnie zajęte przez nieutwardzone drogi dojazdowe, pasy zadrzewień, żywopłoty, ściany tarasów, których szerokość nie przekracza 2 m, grunty orne oraz trwałe użytki zielone, na których znajdują się pojedyncze drzewa, o ile ich zagęszczenie na kwalifikujący się hektar nie przekracza 100 drzew i działalność rolnicza na tych gruntach prowadzona jest w podobny sposób, jak na działkach rolnych bez drzew. Do płatności kwalifikuje się także powierzchnia stref buforowych.

Jednolita płatność obszarowa nie przysługuje rolnikom, jeżeli kwalifikujący się obszar ich gospodarstwa rolnego zgłoszony do płatności wyniesie mniej niż 1 ha. Zasada ta nie będzie jednak dotyczyć rolników, którzy otrzymają płatność związaną do zwierząt, a łączna należna kwota płatności bezpośrednich za dany rok nie będzie mniejsza niż równowartość 200 euro.

Minimalna powierzchnia działki rolnej wynosi 0,1 ha.

Dla każdej działki rolnej deklarowanej do płatności należy do wniosku dołączyć materiał graficzny z wrysowanymi granicami tej działki.

Jako „kwalifikujące się hektary” zostaną uznane obszary, na których położone są: lotniska, pola golfowe, boiska sportowe, jeśli grunty te są wykorzystywane głównie do prowadzenia działalności rolniczej, a jej prowadzenie nie jest utrudnione przez intensywność, charakter, okres trwania i harmonogram działalności pozarolniczej.

Schemat gruntów, które kwalifikują się do przyznania jednolitej płatności obszarowej (JPO).

Hektar kwalifikowany													
Użytki rolne						Obszary							
Stanowiące			Wykorzystywane do:						Które				
Użytki rolne w (w tym obszary DR10)			Działalności rolniczej		Działalności rolniczej i pozarolniczej*			Zapewniły rolnikowi prawo do JPO w 2008 i stanowią:					
Grunty orne	Trwałe użytki zielone	Uprawy trwałe	Uprawa	Stan do wypasu lub uprawy	Przeważający zakres działalności rolniczej	Działalność rolnicza nie utrudniona przez pozarolniczą pod kątem:				Obszary chronione, nie spełniające kryterium hektara kwalifikowanego wskutek wdrożenia dyrektyw:		Obszary zalesione w ramach	
						Intensywności	Charakteru	Okresu trwania	Harmonogramu	Dyr. wodna	Dyr. siedliskowa		Dyr. ptasia
				Min. 1 zabieg do 31 lipca danego roku**								ZGR ZGMR	ZGR ZGMR

* Jako „kwalifikujące się hektary” nie zostaną uznane obszary ujęte w wykazie obszarów wykorzystywanych głównie do działalności pozarolniczej.

** Obowiązkowe wykonanie co najmniej jednego zabiegu agrotechnicznego, mającego na celu usunięcie lub zniszczenie niepożądanego rośliności w terminie do 31 lipca roku złożenia wniosku o przyznanie płatności bezpośrednich, a w przypadku gruntów ugorowanych, które zostały zadeklarowane we wniosku o przyznanie płatności bezpośrednich jako obszary proekologiczne – w terminie do 31 października roku złożenia wniosku.

Płatność dla młodych rolników

Płatność dla młodych rolników stanowi dodatkową płatność przeznaczoną dla określonej grupy beneficjentów. **Głównym celem płatności jest ułatwienie zakładania działalności rolniczej przez młodych rolników i wsparcie dostosowań strukturalnych ich gospodarstw rolnych po rozpoczęciu działalności rolniczej.**

Płatność przysługuje rolnikowi aktywnemu zawodowo, uprawnionemu do jednolitej płatności obszarowej, który:

- jest osobą fizyczną, która po raz pierwszy zakłada gospodarstwo rolne jako kierująca tym gospodarstwem, lub która założyła już gospodarstwo rolne w ciągu 5 lat przed pierwszym złożeniem wniosku o przyznanie jednolitej płatności obszarowej w ramach systemu płatności bezpośrednich na lata 2015–2020, a składając po raz pierwszy wniosek o przyznanie jednolitej płatności obszarowej w ramach systemu płatności bezpośrednich na lata 2015–2020 nie ukończyła 41 roku życia;
- jest osobą prawną lub grupą osób (w tym małżonków), pod warunkiem, że przynajmniej jedna osoba fizyczna, spełniająca kryteria młodego rolnika (wiek, rozpoczęcie działalności), sprawuje faktyczną i trwałą kontrolę nad osobą prawną w zakresie decyzji dotyczących zarządzania, korzyści i ryzyka finansowego w każdym roku składania przez osobę prawną wniosku o płatność dla młodych rolników.

Za datę rozpoczęcia działalności rolniczej można np. uznać najwcześniejszą z następujących dat:

- datę rozpoczęcia działalności rolniczej ustaloną na podstawie informacji zawartych w krajowym rejestrze urzędowym podmiotów gospodarki narodowej prowadzonym na podstawie przepisów o statystyce publicznej (REGON),
- datę rozpoczęcia działalności rolniczej ustaloną na podstawie informacji zawartych w centralnej ewidencji i informacji o działalności gospodarczej (CEIDG),
- datę złożenia wniosku o:
 - ✓ przyznanie płatności na podstawie przepisów o płatnościach bezpośrednich do gruntów rolnych i oddzielnej płatności z tytułu cukru lub przepisów o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego,
 - ✓ pomoc finansową dla rolników w ramach programu SAPARD,
 - ✓ dofinansowanie realizacji projektu w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004–2006” przeznaczone dla osób prowadzących działalność rolniczą lub rolników,
 - ✓ udzielenie pomocy finansowej na działania objęte Planem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2004–2006 przeznaczonej dla osób prowadzących działalność rolniczą lub rolników,
 - ✓ przyznanie pomocy finansowej w ramach działań objętych Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 przeznaczonej dla osób prowadzących działalność rolniczą lub rolników,
 - ✓ przyznanie pomocy finansowej w ramach działań lub poddziałań objętych Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 przeznaczonej dla osób prowadzących działalność rolniczą lub rolników,
- datę objęcia w posiadanie zwierząt gospodarskich objętych obowiązkiem zgłoszenia do rejestru zwierząt gospodarskich oznakowanych i siedzib stad tych zwierząt, o którym mowa w przepisach o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt, lub
- datę objęcia ubezpieczeniem społecznym rolników na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników – w przypadku gdy został objęty tym ubezpieczeniem jako rolnik.

Młody rolnik sprawuje faktyczną i trwałą kontrolę nad daną osobą prawną w zakresie decyzji dotyczących zarządzania, korzyści i ryzyka finansowego, jeżeli na jego wniosek ARiMR nadała mu numer identyfikacyjny producenta rolnego oraz:

- jest członkiem zarządu spółki kapitałowej lub spółdzielni oraz

- ✓ w przypadku jednoosobowego zarządu – sposób reprezentacji wymaga udziału młodego rolnika w składaniu oświadczeń woli w imieniu tej spółki lub spółdzielni,
- ✓ w przypadku wieloosobowego zarządu – sposób reprezentacji wymaga udziału młodego rolnika w składaniu oświadczeń woli w imieniu tej spółki lub spółdzielni lub większość członków zarządu stanowią młody rolnik oraz inni rolnicy, którym został nadany numer identyfikacyjny, lub
- jest uprawniony do powoływania lub odwoływania większości członków zarządu spółki kapitałowej albo spółdzielni, także na podstawie porozumień z innymi osobami, lub
- dysponuje bezpośrednio lub pośrednio większością głosów na zgromadzeniu wspólników albo na walnym zgromadzeniu, także jako zastawnik albo użytkownik, bądź w zarządzie spółki kapitałowej, także na podstawie porozumień z innymi osobami, lub
- jest uprawniony do powoływania lub odwoływania większości członków rady nadzorczej spółki kapitałowej albo spółdzielni, także na podstawie porozumień z innymi osobami, lub
- dysponuje bezpośrednio lub pośrednio większością głosów na walnym zgromadzeniu spółdzielni, także na podstawie porozumień z innymi osobami, lub
- jest członkiem zarządu osoby prawnej innej niż spółka kapitałowa i spółdzielnia lub innego organu takiej osoby prawnej uprawnionego do jej reprezentowania oraz:
 - ✓ w przypadku jednoosobowego zarządu takiej osoby prawnej lub organu takiej osoby prawnej uprawnionego do jej reprezentowania – sposób reprezentacji wymaga udziału młodego rolnika w składaniu oświadczeń woli w imieniu tej osoby prawnej,
 - ✓ w przypadku wieloosobowego zarządu takiej osoby prawnej lub organu takiej osoby prawnej uprawnionego do jej reprezentowania – sposób reprezentacji wymaga udziału młodego rolnika w składaniu oświadczeń woli w imieniu tej osoby prawnej lub większości członków zarządu tej osoby prawnej lub organu tej osoby prawnej uprawnionego do jej reprezentowania stanowią młody rolnik oraz inni rolnicy, którym został nadany numer identyfikacyjny.

Młody rolnik sprawuje faktyczną i trwałą kontrolę nad grupą osób w zakresie decyzji dotyczących zarządzania, korzyści i ryzyka finansowego, jeżeli na jego wniosek ARiMR nadała mu numer identyfikacyjny producenta rolnego oraz:

- młody rolnik samodzielnie lub wspólnie z innymi rolnikami, którym został nadany numer identyfikacyjny, dysponuje bezpośrednio lub pośrednio większością głosów w spółce osobowej, co wynika z treści umowy spółki – w przypadku spółki osobowej,
- większość wspólników spółki cywilnej stanowią młody rolnik wraz z innymi rolnikami, którym został nadany numer identyfikacyjny – w przypadku spółki cywilnej,
- młody rolnik samodzielnie zarządza lub kieruje jednostką organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej inną niż spółka, a gdy taką jednostką zarządza lub kieruje więcej osób, jeżeli większość z nich stanowią młody rolnik wraz z innymi rolnikami, którym został nadany numer identyfikacyjny – w przypadku jednostki organizacyjnej nieposiadającej osobowości prawnej innej niż spółka,
- co najmniej jedno z małżonków jest młodym rolnikiem – w przypadku małżonków,
- większość z osób wchodzących w skład grupy osób innej niż wyżej wymienione, stanowią młody rolnik wraz z innymi rolnikami, którym został nadany numer identyfikacyjny.

Płatność może zostać przyznana na okres maksymalnie 5 lat, skracany o liczbę lat, które upłynęły między rozpoczęciem działalności rolniczej przez młodego rolnika, a pierwszym złożeniem wniosku o płatność dla młodych rolników. W przypadku osób prawnych, okres pięciu lat skracany będzie o liczbę lat, które upłynęły między rozpoczęciem działalności rolniczej przez osobę fizyczną sprawującą kontrolę nad osobą prawną, a pierwszym złożeniem wniosku o płatność dla młodych rolników przez tę osobę prawną.

W przypadku posiadania więcej niż 50 ha kwalifikujących się do jednolitej płatności obszarowej, płatność dla młodego rolnika zostanie przyznana do powierzchni 50 ha.

W przypadku stwierdzenia, że rolnik dostarczył fałszywe dowody w celu udowodnienia zgodności z kryteriami młodego rolnika, ARiMR odmówi przyznania płatności oraz zastosowana będzie kara odpowiadająca 20% kwoty, którą otrzymał lub mógłby otrzymać, jako płatność dla młodych rolników.

Płatność dodatkowa

Płatność dodatkowa (redystrybucyjna) stanowi płatność o charakterze pomocniczego uzupełnienia poziomu wsparcia finansowego dla określonej grupy rolników aktywnych zawodowo uprawnionych jednocześnie do otrzymania jednolitej płatności obszarowej.

Płatność jest ukierunkowana na grupę gospodarstw średnich, co pozwoli skuteczniej wspierać dochody tych gospodarstw i zwiększać szanse na ich trwałą rozwój.

Płatność polega na podniesieniu wysokości stawki jednolitej płatności obszarowej w określonym przedziale powierzchni gruntów. Przysługuje wszystkim rolnikom do powierzchni gruntów kwalifikujących się do jednolitej płatności obszarowej, mieszczących się w przedziale **od 3,01 ha do 30 ha (maksymalnie do 27 ha na gospodarstwo)**. Do powierzchni kwalifikowanych hektarów spoza wskazanego przedziału będzie przysługiwała jednolita płatność obszarowa (JPO).

Płatność ta przysługuje tym rolnikom, którzy nie podzielili gospodarstwa po 18.10.2011 r. celowo, dla uzyskania tej płatności (tj. w sposób sztuczny).

Płatności w ramach dobrowolnego wsparcia związanego z produkcją

Dobrowolne wsparcie związane z produkcją obejmuje szereg rocznych płatności i jest przyznawane w granicach określonych limitów ilościowych oraz oparte na ustalonych powierzchniach lub na ustalonej liczbie zwierząt.

Głównym celem tej płatności jest wsparcie sektorów, które mają szczególne znaczenie gospodarcze, środowiskowe lub społeczne oraz znajdują się w trudnej sytuacji.

W Polsce płatności w ramach dobrowolnego wsparcia związanego z produkcją przysługują do: bydła, krów, owiec, kóz, truskawek, chmielu, roślin strączkowych uprawianych na ziarno, roślin pastewnych, buraków cukrowych, ziemniaków skrobiowych, pomidorów, lnu oraz konopi włóknistych.

Płatności w ramach dobrowolnego wsparcia związanego z produkcją przysługiwać będą rolnikom, którzy spełnią minimalne wymagania oraz kryteria rolnika aktywnego zawodowo.

Od 2017 r. wprowadzono zmiany w zasadach przyznawania płatności związanych do zwierząt, roślin wysokobiałkowych, owoców miękkich i buraków cukrowych. Wprowadzono uproszczenie procedury ubiegania się o wsparcie związane z produkcją (tzw. system bezwnioskowy).

Schematy wsparcia związanego z produkcją.

Płatność do powierzchni uprawy buraków cukrowych jest przyznawana rolnikowi, jeżeli zawarł umowę dostawy, która określa również powierzchnię gruntów, na której rolnik jest zobowiązany uprawiać buraki cukrowe, lub jeżeli rolnik zawarł umowę z grupą producentów rolnych, której jest członkiem, lub uznaną organizacją producentów, której jest członkiem, lub uznanym zrzeszeniem organizacji producentów, do którego należy organizacja producentów, której jest członkiem. Płatność do powierzchni uprawy buraków cukrowych jest przyznawana do powierzchni gruntów, na której są uprawiane buraki cukrowe, lecz nie większej niż określona w umowie powierzchnia gruntów, na której rolnik jest zobowiązany uprawiać te buraki.

W umowie rolnik zobowiązuje się do wytworzenia i dostarczenia określonej ilości buraków cukrowych z określonej powierzchni gruntów, a producent cukru, grupa, organizacja lub zrzeszenie zobowiązuje się te buraki odebrać w umówionym terminie, zapłacić za nie umówioną cenę i przeznaczyć te buraki na produkcję cukru.

Do wniosku o przyznanie płatności należy dołączyć umowę lub jej kopię potwierdzoną za zgodność z oryginałem przez notariusza albo upoważnionego pracownika Agencji albo producenta cukru lub grupę producentów rolnych albo uznaną organizację producentów albo uznane zrzeszenie organizacji producentów. Minimalna powierzchnia działki rolnej wynosi 0,1 ha.

Płatność do powierzchni uprawy ziemniaków skrobiowych Płatność do powierzchni uprawy ziemniaków skrobiowych jest przyznawana rolnikowi, jeżeli zawarł umowę na uprawę ziemniaków skrobiowych z podmiotem, którego przedmiot działalności obejmuje wytworzenie skrobi lub wyrobów skrobiowych lub z grupą producentów rolnych, której jest członkiem, lub uznaną organizacją producentów, której jest członkiem, lub uznanym zrzeszeniem organizacji producentów, do którego należy organizacja producentów, której jest członkiem.

W umowie tej rolnik zobowiązuje się do wytworzenia i dostarczenia podmiotowi, grupie, organizacji lub zrzeszeniu określonej ilości ziemniaków skrobiowych z określonej powierzchni gruntów, a grupa, organizacja lub zrzeszenie zobowiązują się te ziemniaki odebrać w umówionym terminie, zapłacić za nie umówioną cenę i przeznaczyć te ziemniaki na produkcję skrobi lub wyrobów skrobiowych.

Płatność przysługuje do powierzchni uprawy ziemniaków skrobiowych, lecz nie większej niż powierzchnia gruntów określona w umowie.

Do umowy na uprawę ziemniaków skrobiowych stosuje się odpowiednio przepisy o kontraktacji.

Do wniosku o przyznanie płatności należy dołączyć umowę lub jej kopię potwierdzoną za zgodność z oryginałem przez notariusza albo upoważnionego pracownika Agencji albo odpowiednio przez podmiot, albo grupę producentów, albo organizację producentów rolnych, lub zrzeszenie organizacji producentów. Minimalna powierzchnia działki rolnej wynosi 0,1 ha.

Płatność przysługuje do powierzchni uprawy truskawek, jeżeli uprawa prowadzona jest na obszarze kwalifikującym się do przyznania jednolitej płatności obszarowej.

Nie jest wymagane zawarcie umowy.

Minimalna powierzchnia działki rolnej wynosi 0,1 ha.

Płatność przysługuje do powierzchni uprawy chmielu w rejonie **lubelskim, wielkopolskim lub dolnośląskim**, jeżeli uprawa prowadzona jest na obszarze kwalifikującym się do przyznania jednolitej płatności obszarowej.

Rejon lubelski obejmuje powiaty: biłgorajski, chełmski, hrubieszowski, kielecki, kozienicki, krasnostawski, kraśnicki, lipski, lubaczowski, lubartowski, lubelski, łańcucki, łęczyński, łukowski, opolski z siedzibą władz w Opolu Lubelskim, puławski, radzyński, starachowicki, świdnicki z siedzibą władz w Świdniku, tomaszowski z siedzibą władz w Tomaszowie Lubelskim, włodawski, zamojski i zwoleński.

Rejon wielkopolski obejmuje powiaty: bydgoski, gorzowski, gostyński, grodziski z siedzibą władz w Grodzisku Wielkopolskim, kępiński, koszaliński, krotoszyński, nakielski, nowotomyski, poznański, rawicki, słupecki, wolsztyński, zagański, żarski i zniński.

Rejon dolnośląski odejmuje powiaty: kłodzki, nyski, oleśnicki, piotrkowski, wrocławski i zawierciański.

Nie jest wymagane zawarcie umowy.

Minimalna powierzchnia działki rolnej wynosi 0,1 ha.

Płatność do powierzchni upraw roślin strączkowych na ziarno przysługuje do powierzchni uprawy: łubinu białego, łubinu wąskolistnego, łubinu żółtego, soi zwyczajnej, bobiku oraz grochu siewnego, w tym peluszkii (z wyłączeniem grochu siewnego cukrowego i grochu siewnego łuskowego), jeżeli dokonano zbioru ziarna. Płatność ta przysługuje również w przypadku uprawy tych roślin w formie mieszanek, z wyłączeniem mieszanek z roślinami innymi niż wymienione.

Nie ma określonej maksymalnej powierzchni uprawy, ale do pierwszych 75 ha stosowana będzie wyższa stawka płatności.

Nie jest wymagane zawarcie umowy.

Minimalna powierzchnia działki rolnej wynosi 0,1 ha.

Powierzchnia zgłoszona do tej płatności może być uznana, za obszar proekologiczny.

Płatność do powierzchni upraw roślin pastewnych

Płatność do powierzchni upraw roślin pastewnych przysługuje do powierzchni uprawy: esparcety siewnej, koniczyny zwyczajnej, koniczyny białej, koniczyny białoróżowej, koniczyny perskiej, koniczyny krwistoczerwonej, koniczyny czerwonej, lędźwianu, lucerny siewnej, lucerny mieszańcowej, lucerny chmielowej, nostryka białego, seradeli uprawnej oraz wyki kosmatej i wyki siewnej, jeżeli rośliny te nie zostały wprowadzone do gleby jako świeża masa roślinna (zielony nawóz). Płatność przysługuje również w przypadku upraw tych roślin w formie mieszanek oraz w przypadku upraw tych roślin w formie mieszanek z roślinami kwalifikującymi do płatności do powierzchni upraw roślin strączkowych na ziarno.

W przypadku wyki siewnej i wyki kosmatej płatność przysługuje także do uprawy tych roślin z rośliną podporową.

Płatność przysługuje maksymalnie do powierzchni 75 ha.

Nie jest wymagane zawarcie umowy.

Minimalna powierzchnia działki rolnej – 0,1 ha.

Płatność do powierzchni uprawy pomidorów

Płatność do powierzchni uprawy pomidorów jest przyznawana rolnikowi, jeżeli zawarł umowę na uprawę pomidorów z podmiotem, którego przedmiot działalności obejmuje przetwarzanie owoców i warzyw lub z grupą producentów rolnych, której jest członkiem, grupą producentów owoców i warzyw lub organizacją producentów, której jest członkiem lub zrzeszeniem organizacji producentów, do której należy organizacja producentów, której jest członkiem.

W umowie rolnik zobowiązuje się do wytworzenia i dostarczenia podmiotowi, grupie, organizacji lub zrzeszeniu określonej ilości pomidorów z określonej powierzchni gruntów, a grupa, organizacja lub zrzeszenie zobowiązują się te pomidory odebrać w umówionym terminie, zapłacić za nie umówioną cenę i przeznaczyć te pomidory do przetworzenia.

zobowiązują się te pomidory odebrać w umówionym terminie, zapłacić za nie umówioną cenę i przeznaczyć te pomidory do przetworzenia.

Płatność przysługuje do powierzchni uprawy pomidorów, lecz nie większej niż powierzchnia gruntów określona w umowie. Do umowy na uprawę pomidorów stosuje się odpowiednio przepisy o kontraktacji.

Do wniosku o przyznanie płatności należy dołączyć umowę lub jej kopię potwierdzoną za zgodność z oryginałem przez notariusza albo upoważnionego pracownika Agencji lub podmiot, albo grupę producentów rolnych, albo grupę producentów owoców i warzyw, albo organizację producentów, albo zrzeszenie organizacji producentów.

Minimalna powierzchnia działki rolnej wynosi 0,1 ha.

Płatność do powierzchni uprawy lnu

Płatność do powierzchni uprawy lnu przysługuje rolnikom, którzy prowadzą uprawę lnu, na gruntach kwalifikujących się do przyznania jednolitej płatności obszarowej.

Nie jest wymagane zawarcie umowy.

Minimalna powierzchnia działki rolnej wynosi 0,1 ha.

Płatność do powierzchni uprawy konopi włóknistych

Płatność do powierzchni uprawy konopi włóknistych przysługuje rolnikom, którzy prowadzą uprawę konopi włóknistych na gruntach kwalifikujących się do przyznania jednolitej płatności obszarowej, przy zastosowaniu odmian zawierających w uprawie polowej maksymalnie 0,2% tetrahydrokannabinolu (THC) w suchej masie rośliny oraz uprawa jest prowadzona na podstawie zezwolenia na uprawę konopi włóknistych, wydanego przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) właściwego ze względu na miejsce położenia uprawy, na podstawie ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii.

Powierzchnia kwalifikowana do płatności nie może być większa niż powierzchnia objęta zezwoleniem.

Posiadanie zezwolenia na uprawę konopi nie jest wymagane od jednostek naukowych oraz Centralnego Ośrodka Badania Odmian Roślin Uprawnych, w ramach działalności statutowej, a także od podmiotów zajmujących się hodowlą roślin i stosujących konopie włókniste w celach izolacyjnych, co należy potwierdzić poprzez dołączenie do wniosku oświadczenia o zwolnieniu z obowiązku posiadania zezwolenia na uprawę konopi włóknistych.

Zezwolenie na uprawę konopi włóknistych, może zostać wydane małżonkowi rolnika ubiegającego się o przyznanie płatności do gruntów, albo co najmniej jednemu ze współposiadaczy tych gruntów.

Nie jest wymagane zawarcie umowy, natomiast do wniosku o przyznanie płatności należy dołączyć: oświadczenie o uprawie konopi i etykiety stosowane na opakowaniach nasion konopi (lub oświadczenie w przypadku uprawy konopi włóknistych założonej z materiału matecznego pochodzącego od hodowcy danej odmiany).

Minimalna powierzchnia działki rolnej wynosi 0,1 ha.

Płatność przysługuje do zwierząt gatunku bydło domowe (*Bos taurus*), na terenie całego kraju, niezależnie od płci i kierunku produkcji, które:

- 15 maja roku złożenia wniosku o przyznanie tej płatności nie przekroczą wieku 24 miesięcy,
- będą w posiadaniu rolnika, przez okres 30 dni od dnia złożenia wniosku o przyznanie danej płatności.

Płatność przysługuje do zwierząt, w odniesieniu do których:

- do dnia złożenia wniosku o przyznanie tych płatności dokonano zgłoszeń wymaganych na podstawie przepisów o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt;
- najpóźniej od dnia złożenia wniosku o przyznanie tych płatności są spełnione wymagania w zakresie identyfikacji określone w przepisach o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt.

Posiadanie zwierząt będzie potwierdzane na podstawie danych zawartych w systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt. Minimalna liczba zwierząt będących w posiadaniu rolnika wynosi 3 sztuki w wieku do 24 miesięcy; a płatność przyznawana będzie maksymalnie do 20 sztuk zwierząt. **Do wniosku należy dołączyć oświadczenie o zwierzętach zadeklarowanych do płatności oraz oświadczenie współposiadacza o wyrażeniu zgody na przyznanie płatności do bydła, krów, owiec, kóz (jeśli dotyczy). Obowiązek złożenia oświadczenia nie dotyczy małżonków.**

Płatność przysługuje do samic lub samców z gatunku bydło domowe (*Bos taurus*), których wiek 15 maja 2017 r. nie przekracza 24 miesięcy. Płatność związana do bydła przysługuje do zwierząt, urodzonych najpóźniej 15 maja roku, w którym został złożony wniosek o przyznanie tej płatności.

Płatność do krów

Płatność przysługuje do samic gatunku bydło domowe (*Bos taurus*), na terenie całego kraju, niezależnie od kierunku produkcji:

- których wiek 15 maja roku złożenia wniosku o przyznanie tej płatności, przekracza 24 miesiące,
- będących w posiadaniu rolnika, przez okres 30 dni od dnia złożenia wniosku o przyznanie danej płatności.

Płatność przysługuje do zwierząt, w odniesieniu do których:

- do dnia złożenia wniosku o przyznanie tych płatności dokonano zgłoszeń wymaganych na podstawie przepisów o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt;
- najpóźniej od dnia złożenia wniosku o przyznanie tych płatności są spełnione wymagania w zakresie identyfikacji określone w przepisach o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt.

Posiadanie zwierząt będzie potwierdzane na podstawie danych zawartych w systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt. Minimalna liczba zwierząt będących w posiadaniu rolnika wynosi 3 sztuki w wieku powyżej 24 miesięcy; a płatność przyznawana będzie maksymalnie do 20 sztuk zwierząt.

Do wniosku należy dołączyć oświadczenie o zwierzętach zadeklarowanych do płatności oraz oświadczenie współposiadacza o wyrażeniu zgody na przyznanie płatności do bydła, krów, owiec, kóz (jeśli dotyczy). Obowiązek złożenia oświadczenia nie dotyczy małżonków.

Płatność przysługuje do krów z gatunku bydło domowe (*Bos taurus*), których wiek 15 maja 2017 r. przekracza 24 miesiące.

Płatność do owiec

Płatność do owiec przysługuje rolnikowi:

- który posiada co najmniej 10 sztuk samic gatunku owca domowa (*Ovis aries*), których wiek 15 maja roku złożenia wniosku o przyznanie tej płatności wynosi co najmniej 12 miesięcy,
- do zwierząt będących w posiadaniu rolnika od 15 marca do 15 kwietnia roku, w którym został złożony wniosek o przyznanie danej płatności.

Płatność przysługuje do zwierząt, w odniesieniu do których:

- do 15 marca roku złożenia wniosku o przyznanie tych płatności dokonano zgłoszeń wymaganych na podstawie przepisów o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt;
- najpóźniej od 15 marca roku złożenia wniosku o przyznanie tych płatności są spełnione wymagania w zakresie identyfikacji określone w przepisach o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt.

Posiadanie zwierząt będzie potwierdzane na podstawie danych zawartych w systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt.

Dzięki wprowadzeniu systemu bezwnioskowego, rolnik we wniosku zaznacza jedynie, że ubiega się o płatność do owiec bez konieczności wpisywania numerów identyfikacyjnych tych zwierząt. Wszystkie samice owiec spełniające kryterium płci i wieku w systemie IRZ są traktowane jako potencjalnie kwalifikujące się do wsparcia. Natomiast, jeżeli w trakcie kontroli na miejscu stwierdzone zostanie,

że zwierzęta nie są prawidłowo zidentyfikowane lub zarejestrowane w systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt (IRZ), wówczas zostaną one wykluczone z płatności, co skutkować będzie nałożeniem kary administracyjnej (dodatkowym zmniejszeniem kwoty płatności a nawet odmową jej przyznania).

Do wniosku rolnik **nie dołącza oświadczenia o zwierzętach zadeklarowanych do płatności**. Jeżeli zwierzę jest przedmiotem współposiadania, do wniosku należy dołączyć oświadczenie o wyrażeniu zgody przez współposiadacza na ubieganie się o przyznanie płatności (obowiązek złożenia oświadczenia nie dotyczy małżonków). Jeżeli zwierzęta, do których ma być przyznana płatność, znajdują się w siedzibie stada małżonka, do wniosku dołącza się informację zawierającą numer identyfikacyjny małżonka.

Płatność przysługuje do samic z gatunku owca domowa (*Ovis aries*), których wiek 15 maja 2017 r. wynosi co najmniej 12 miesięcy.

Płatność do kóz przysługuje rolnikowi, który posiada co najmniej 5 samic gatunku koza domowa (*Capra hircus*):

- których wiek 15 maja roku złożenia wniosku wynosi co najmniej 12 miesięcy,
- do zwierząt będących w posiadaniu rolnika, przez okres 30 dni od dnia złożenia wniosku o przyznanie danej płatności.

Płatność przysługuje do zwierząt, w odniesieniu do których:

- do dnia złożenia wniosku o przyznanie tych płatności dokonano zgłoszeń wymaganych na podstawie przepisów o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt;
- najpóźniej od dnia złożenia wniosku o przyznanie tych płatności są spełnione wymagania w zakresie identyfikacji określone w przepisach o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt.

Posiadanie zwierząt będzie potwierdzane na podstawie danych zawartych w systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt.

Od 2017 r. w przypadku ubiegania się o płatność do kóz obowiązuje system bezwnioskowy. Do płatności kwalifikują się samice kóz potencjalnie spełniające warunki kwalifikowalności. Jeżeli w trakcie kontroli na miejscu stwierdzone zostanie, że zwierzęta te nie są prawidłowo zidentyfikowane lub zarejestrowane w systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt (IRZ), wówczas zostaną one wykluczone z płatności, co skutkować będzie nałożeniem kary administracyjnej (zmniejszeniem kwoty płatności a nawet odmową jej przyznania).

Do wniosku rolnik **nie dołącza oświadczenia o zwierzętach zadeklarowanych do płatności**. Jeżeli zwierzę jest przedmiotem współposiadania, do wniosku należy dołączyć oświadczenie o wyrażeniu zgody przez współposiadacza na ubieganie się o przyznanie płatności (obowiązek złożenia oświadczenia nie dotyczy małżonków). Jeżeli zwierzęta, do których ma być przyznana płatność, znajdują się w siedzibie stada małżonka, do wniosku dołącza się informację zawierającą numer identyfikacyjny małżonka.

Wszystkie zwierzęta deklarowane do płatności związanych z produkcją w okresie przetrzymywania mogą być zastępowane bez utraty prawa do wypłaty pomocy lub wsparcia, chyba że rolnik wcześniej został poinformowany przez ARiMR o niezgodnościach we wniosku o przyznanie pomocy lub wniosku o płatność lub o zamiarze przeprowadzenia kontroli na miejscu w gospodarstwie.

Płatności przysługują do zwierząt zastępujących, jeżeli:

- 1) spełniają one warunki kwalifikowalności (płeć i wiek),
- 2) nie później niż w terminie 14 dni od dnia wystąpienia zdarzenia powodującego konieczność zastąpienia zwierzęcia rolnik:
 - a) objął w posiadanie zwierzęta zastępujące,
 - b) poinformował o fakcie zastąpienia zwierzęcia zgłoszonego we wniosku kierownika biura powiatowego ARiMR, na formularzu udostępnionym przez Agencję,
- 3) w odniesieniu do tych zwierząt
 - a) do dnia poinformowania kierownika BP ARiMR o fakcie zastąpienia zwierzęcia zgłoszonego we wniosku dokonano zgłoszeń wymaganych na podstawie przepisów o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt,
 - b) najpóźniej od dnia poinformowania kierownika biura powiatowego Agencji o fakcie zastąpienia zwierzęcia są spełnione wymagania w zakresie identyfikacji zwierząt, określone w przepisach o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt.

W przypadku gdy dane zwierzę z gatunku bydło domowe lub koza domowa zostało objęte więcej niż jednym wnioskiem o przyznanie płatności związanej do zwierząt, płatność tę przyznaje się temu rolnikowi, który złożył jako pierwszy wniosek o przyznanie tej płatności do tego zwierzęcia i są spełnione pozostałe warunki przyznania tej płatności.

W przypadku gdy zwierzęta objęte wnioskiem o przyznanie płatności związanej do bydła lub płatności związanej do krów są przedmiotem współposiadania, maksymalna liczba zwierząt (20 sztuk) jest liczbą zwierząt, do których taka płatność może być przyznana łącznie wszystkim ich współposiadaczom.

Istnieje możliwość przyznania płatności do zwierząt, płatności do uprawy buraków cukrowych, ziemniaków skrobiowych, pomidorów oraz konopi włóknistych rolnikowi, w przypadku gdy zwierzę lub grunt są przedmiotem współposiadania (w tym w posiadaniu małżonka).

Płatność do powierzchni uprawy buraków cukrowych, powierzchni uprawy pomidorów, powierzchni uprawy ziemniaków skrobiowych jest przyznawana rolnikowi również w przypadku, gdy umowę na uprawę buraków cukrowych, uprawę pomidorów, uprawę ziemniaków skrobiowych zawarł:

- małżonek rolnika ubiegającego się o przyznanie płatności związanych do powierzchni upraw ziemniaków skrobiowych, pomidorów lub buraków cukrowych albo
- co najmniej jeden ze współposiadaczy gruntów, do których rolnik ubiega się o przyznanie tych płatności.

Płatność finansowana z budżetu krajowego przysługuje rolnikowi, który spełnia warunki do przyznania jednolitej płatności obszarowej a ponadto:

- 14 marca 2012 r. rolnik lub jego małżonek był wpisany do rejestru prowadzonego przez Agencję Rynku Rolnego, lub
- rolnik lub jego małżonek odziedziczył gospodarstwo rolne osoby, która 14 marca 2012 r. była wpisana do tego rejestru, lub
- rolnik lub jego małżonek nabył w całości gospodarstwo rolne osoby, która 14 marca 2012 r. była wpisana do tego rejestru, a zbywca gospodarstwa wyraził pisemną zgodę na przyznanie płatności niezwiązanej do tytoniu nabywcy gospodarstwa rolnego, lub
- do 14 marca 2012 r. nabył on z mocy ustawy o organizacji rynków prawo, a nabycie tego prawa nie zostało stwierdzone decyzją.

Rolnicy uznani za rolników uczestniczących w systemie dla małych gospodarstw zwolnieni są:

- z obowiązku realizacji praktyk zazielenienia bez utraty prawa do uzyskania płatności za zazielenienie,
- z kontroli w ramach zasady wzajemnej zgodności,
- z ewentualnych kar administracyjnych z tytułu tzw. niezgłoszenia wszystkich działek rolnych w gospodarstwie,
- z publikacji o beneficjentach płatności w ramach przepisów o przejrzystości wsparcia unijnego, w przypadku, w którym kwota otrzymanej pomocy z funduszy rolniczych Unii nie przekroczy progu równowartości 250 euro.

Jeżeli rolnik w 2015 r. został uznany za rolnika uczestniczącego w systemie dla małych gospodarstw, wówczas w roku 2017 r. maksymalna kwota jego płatności (finansowanych z budżetu UE) nie przekroczy równowartości 1 250 euro.

W 2017 r. nie można przystąpić do systemu dla małych gospodarstw. Można natomiast wystąpić z tego systemu. **Wystąpienie z systemu dla małych gospodarstw następuje poprzez złożenie stosownego oświadczenia w terminie do 2 października 2017 r. lub przez wypełnienie Części V Wniosku o przyznanie płatności na rok 2017.**

W przypadku wystąpienia z systemu dla małych gospodarstw rolnik będzie podlegał wszystkim obowiązkom i warunkom do przyznania danej płatności, w tym obowiązkowi przestrzegania norm i wymogów wzajemnej zgodności.

Jeżeli zmiany w gospodarstwie skutkować mogą zwiększeniem kwoty płatności ponad równowartość 1 250 euro warto rozważyć wycofanie się z systemu dla małych gospodarstw. Należy jednak pamiętać, że rolnik, który zdecyduje się na wycofanie, w kolejnych latach nie będzie mógł już uczestniczyć w systemie dla małych gospodarstw.

Rolnicy ubiegający się o jednolitą płatność obszarową otrzymają płatność z tytułu realizacji praktyk rolniczych korzystnych dla klimatu i środowiska, czyli tzw. płatność za zazielenienie.

Warunkiem przyznania płatności jest realizacja praktyk korzystnych dla klimatu i środowiska w zakresie:

- dywersyfikacji upraw,
- utrzymania trwałych użytków zielonych (TUZ), w tym wyznaczonych jako wartościowe pod względem środowiskowym (TUZ C),
- utrzymania obszarów proekologicznych (EFA).

Dywersyfikacja upraw

Praktyce tej podlegają rolnicy, którzy posiadają w swoim gospodarstwie:

- co najmniej 10 ha gruntów ornych – obowiązek prowadzenia co najmniej 2 różnych upraw, a powierzchnia uprawy głównej nie może przekraczać 75% gruntów ornych,

- powyżej 30 ha gruntów ornych – obowiązek prowadzenia co najmniej 3 różnych upraw, przy czym uprawa główna nie może zajmować więcej niż 75% gruntów ornych, a dwie uprawy główne łącznie nie mogą zajmować więcej niż 95% gruntów ornych.

Obszary proekologiczne

Praktyce podlegają rolnicy posiadający w swoim gospodarstwie więcej niż 15 ha gruntów ornych – obowiązek przeznaczenia co najmniej 5% gruntów ornych w gospodarstwie na obszary proekologiczne.

Trwałe użytki zielone

Rolników posiadających w swoim gospodarstwie wyznaczone trwałe użytki zielone, położone na obszarach Natura 2000, obowiązuje zakaz ich przekształcania, w tym zaorywania, gdyż są to trwałe użytki zielone wartościowe pod względem środowiskowym. W przypadku ich zaorania lub przekształcenia rolnik ma obowiązek ponownego przekształcenia tego obszaru w trwałe użytki zielone (TUZ powstały w wyniku ponownego przekształcenia uznany będzie za TUZ wartościowy pod względem środowiskowym), nie później niż do 31 maja roku następującego po roku złożenia wniosku o przyznanie płatności.

Rolników posiadających trwałe użytki zielone, które nie są wartościowe pod względem środowiskowym – obowiązuje zakaz ich przekształcania, w tym zaorywania, ale tylko wtedy, gdy stosunek trwałych użytków zielonych do wszystkich użytków rolnych w danym roku dla całego kraju zmniejszy się o więcej niż 5% w odniesieniu do wskaźnika referencyjnego, ustalonego w 2015 roku.

Z obowiązku realizacji praktyk zazielenienia wyłączeni są rolnicy, którzy:

- prowadzą działalność rolniczą na powierzchni gruntów ornych mniejszej niż 10 ha i nie posiadają trwałych użytków zielonych, lub
- włączeni zostaną do systemu dla małych gospodarstw, lub
- prowadzą w gospodarstwie produkcję metodami ekologicznymi, zgodnie z przepisami o rolnictwie ekologicznym, w odniesieniu do tej części gospodarstwa, na której prowadzą taką produkcję.

Gospodarstwa ekologiczne będą automatycznie objęte płatnością za zazielenienie, a rolnicy gospodarujący na obszarach Natura 2000 oraz objętych tzw. ramową dyrektywą wodną będą otrzymywać płatność za zazielenienie pod warunkiem realizacji praktyk zazielenienia zgodnie z celami dyrektywy ptasiej, siedliskowej oraz ramowej dyrektywy wodnej.

Przy ustaleniu powierzchni gruntów ornych, na których należy realizować praktyki zazielenienia uwzględnia się również grunty orne, które nie są zgłaszane do płatności.

Ustalając powierzchnię gruntów ornych należy od powierzchni wszystkich gruntów kwalifikujących się do jednolitej płatności obszarowej odjąć powierzchnie zajmowane przez:

- trwałe użytki zielone,
- plantacje trwałe (zajmują grunty przez okres 5 lat lub dłużej), w tym: zagajniki o krótkiej rotacji i plantacje drzewek bożonarodzeniowych,
- zalesienia dokonane po 2008 roku w ramach schematu pomocowego „Zalesianie gruntów rolnych” realizowanego w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 (PROW 2007–2013) oraz w ramach działania Inwestycje w rozwój obszarów leśnych i poprawę żywotności lasów (PROW 2014–2020).

Do powierzchni gruntów ornych należy dodać powierzchnie zajmowane przez elementy krajobrazu, które kwalifikują się do przyznania jednolitej płatności obszarowej i położone w obrębie gruntów ornych. Do elementów tych zalicza się elementy podlegające zachowaniu w ramach norm, tj. rowy do 2 m szerokości, drzewa będące pomnikami przyrody, oczka wodne o łącznej powierzchni mniejszej niż 100 m² oraz elementy krajobrazu kwalifikujące się do jednolitej płatności obszarowej, tj. powierzchnie zajęte przez rowy, nieutwardzone drogi dojazdowe, pasy zadrzewień, żywopłoty, których szerokość nie przekracza 2 m. Do powierzchni gruntów ornych należy doliczyć także powierzchnie zajmowane przez obiekty znajdujące się na działce rolnej, o ile ich powierzchnia nie przekracza 100 m², np. stogi siana.

Przykład:

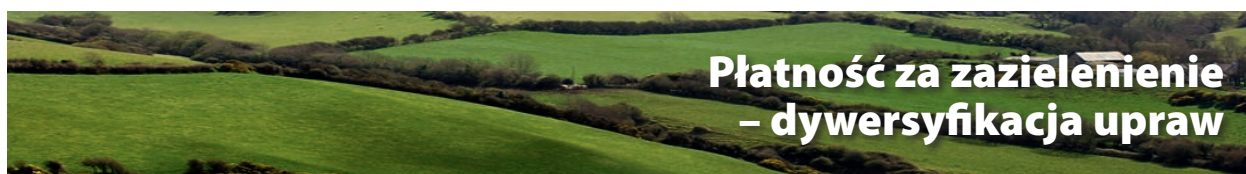
Do powierzchni uprawy pszenicy w obu przypadkach należy dodać powierzchnię zajmowaną przez rów, jeżeli jego szerokość nie przekracza 2 m.

W przykładzie powierzchnia rowu nr 1 (do 2 m szerokości) powinna być wliczona do działki z uprawą trawy lub pastewnych roślin zielonych. Powierzchnia rowu nr 2 (o szerokości do 2 m) po połowie powinna być wliczona do obu działek rolnych.

Od ustalonej powyżej powierzchni gruntów ornych należy odjąć te, na których prowadzona jest produkcja metodami ekologicznymi, zgodnie z przepisami o rolnictwie ekologicznym, gdyż:

- jeżeli rolnik posiada np. 17 ha gruntów ornych, a uprawy ekologiczne zajmują 8 ha, wówczas jest zwolniony z praktyk dywersyfikacji i obowiązku utrzymywania obszarów proekologicznych,
- jeżeli rolnik posiada np. 17 ha gruntów ornych, a uprawy ekologiczne zajmują 6 ha, wówczas nie jest zwolniony z praktyk dywersyfikacji, a jedynie nie ma obowiązku utrzymywania obszarów proekologicznych,
- jeżeli rolnik posiada np. 17 ha gruntów ornych, a uprawy ekologiczne zajmują 1 ha, wówczas nie jest zwolniony z praktyk dywersyfikacji i ma obowiązek utrzymywania obszarów proekologicznych.

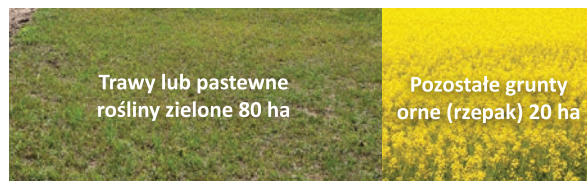

Realizacja praktyki w zakresie dywersyfikacji upraw dotyczy rolników posiadających co najmniej 10 ha gruntów ornych.

Dywersyfikację upraw można realizować poprzez praktykę równoważną w ramach działania rolno-środowiskowo-klimatycznego PROW 2014–2020, spełniając wymóg: „Zastosowanie minimum 4 upraw* w plonie głównym w ciągu roku w gospodarstwie, w tym udział głównej uprawy, oraz łącznie zbóż w strukturze zasiewów nie może przekraczać 65% i udział każdej uprawy nie może być mniejszy niż 10%

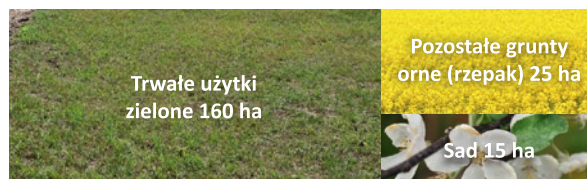
W przypadku, gdy grunty orne zajmują powierzchnię 10 ha lub więcej, rolnik może być zwolniony z konieczności realizacji praktyki dywersyfikacji upraw, jeżeli jego gospodarstwo spełnia przynajmniej jeden z poniższych warunków:

- więcej niż 75% gruntów ornych to:
 - ✓ trawy lub inne pastewne rośliny zielne
 - ✓ grunt ugorowany lub
 - ✓ połączenie powyższych,

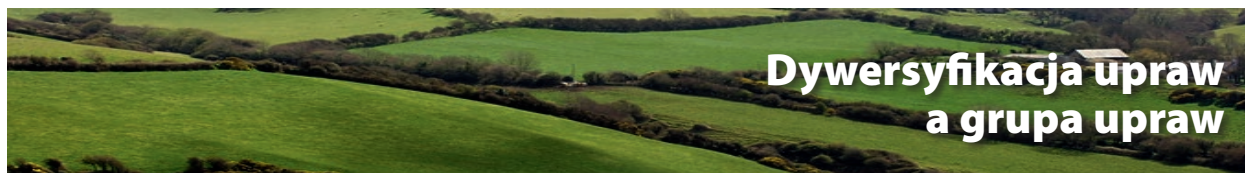
a pozostałe grunty orne nie przekraczają powierzchni 30 ha

- więcej niż 75% gruntów rolnych to:
 - ✓ trwałe użytki zielone
 - ✓ trawy lub inne pastewne rośliny zielne lub
 - ✓ połączenie powyższych,

a pozostałe grunty orne nie przekraczają powierzchni 30 ha.

- powyżej 50% powierzchni zadeklarowanych gruntów ornych w danym roku nie było przez rolnika deklarowanych w poprzednim roku i na wszystkich gruntach ornych w danym roku uprawiane są inne uprawy w porównaniu do upraw w poprzednim roku kalendarzowym.

Do celów dywersyfikacji za uprawę uznaje się:

- uprawę dowolnego gatunku z różnych rodzajów zdefiniowanych w klasyfikacji botanicznej upraw,
- uprawę dowolnego gatunku w przypadku *Brassicaceae*, *Solanaceae* i *Cucurbitaceae*,
- grunt ugorowany,
- trawę lub inne pastewne rośliny zielne.

Trawy lub inne pastewne rośliny zielne to wszystkie rośliny zielne, rosnące tradycyjnie na naturalnych pastwiskach lub zazwyczaj zawarte w mieszankach nasion przeznaczonych do zasiewania pastwisk lub łąk, niezależnie od tego czy są wykorzystywane do wypasania zwierząt.

! Do dywersyfikacji upraw liczony jest każdy rodzaj wg klasyfikacji botanicznej, np. przylegające do siebie uprawy cebuli zwyczajnej, cebuli wielopiętrowej, pora czy czosnku to w klasyfikacji botanicznej jedna uprawa czosnku (rodzaj czosnek), a w przypadku rodzin psiankowatych, krzyżowych i dyniowatych uprawa to każdy gatunek, np. do krzyżowych należy gorczyca czarna czy też gorczyca sarepska i każde z nich stanowi odrębny gatunek (gorczyca sarepska, gorczyca czarna), a więc każdy gatunek to odrębna uprawa. **We wniosku o przyznanie płatności deklaruje się uprawę, która jest na gruncie w okresie od 15 maja do 15 lipca roku złożenia wniosku.**

Formy ozime i formy jare uważa się za odrębne uprawy, nawet jeśli należą do tego samego rodzaju. Oznacza to, że na przykład pszenicę ozimą oraz pszenicę jară traktujemy jako oddzielne uprawy.

Zasady dotyczące upraw mieszanych

- Na obszarze, na którym stosuje się uprawę mieszaną polegającą na jednoczesnym prowadzeniu dwóch lub większej liczby upraw w oddzielnych rzędach, każdą uprawę liczy się, jako oddzielną, jeżeli pokrywa ona, co najmniej 25% tego obszaru.

Przykład:

Przy powierzchni 1 ha gruntów ornych, na którym uprawiane są naprzemiennie 1 rząd pietruszki, 1 rząd marchwi i 1 rząd czosnku, poszczególne uprawy zajmują po 33,33% powierzchni i każdą z nich traktujemy jako grupę upraw.

Przykład:

Przy powierzchni 1 ha gruntów ornych, na którym uprawiane są naprzemiennie 3 rzędy pietruszki, 1 rząd marchwi i 1 rząd czosnku, poszczególne uprawy zajmują: pietruszka – 60% powierzchni, a każda z pozostałych upraw stanowi 20%. Jako grupę upraw dla całej powierzchni uznajemy pietruszkę.

Przykład:

Przy powierzchni 1 ha gruntów ornych, na którym uprawiane są naprzemiennie 3 rzędy pietruszki, 2 rzędy marchwi i 1 rząd czosnku, poszczególne uprawy zajmują: pietruszka – 50% powierzchni, marchew – 33,33%, a czosnek – 16,67% powierzchni.

- Powierzchnię obszaru pokrytego oddzielnymi uprawami oblicza się dzieląc powierzchnię obszaru, na którym prowadzi się uprawę mieszaną, przez liczbę upraw pokrywających, co najmniej 25% tego obszaru niezależnie od faktycznego udziału danej uprawy na tym obszarze. Oznacza to, że w pierwszym przypadku każda uprawa zajmuje 0,33 ha powierzchni, w drugim przypadku pietruszka zajmuje 1 ha, w trzecim przykładzie 0,5 ha zajmuje pietruszka i 0,5 ha zajmuje marchew. Nie wykazujemy uprawy czosnku.
- Jeżeli żadna z roślin wchodzących w skład uprawy mieszanej (uprawianej w rzędach) nie pokrywa co najmniej 25% obszaru, uznaje się ją za uprawę mieszaną.
- Obszary, na których prowadzi się uprawę mieszaną, w której w główną uprawę wsiewa się drugą uprawę uznaje się za obszary zajęte jedynie pod uprawę główną.
- Obszary, na których wysiewa się mieszanek nasion, uznaje się za obszary objęte jedną pojedynczą uprawą, niezależnie od poszczególnych roślin zawartych w mieszance. W przypadku obecności w gospodarstwie: mieszanki zbożowej, mieszanki strączkowo-zbożowej oraz mieszanki strączkowo-słonecznikowej, mieszanki te będą kwalifikowały się jako jedna uprawa. Jednakże mieszanki z udziałem trawy (uprawiane na gruntach ornych) należą do uprawy „trawa lub inne pastewne rośliny zielne”. W przypadku obecności w gospodarstwie na gruntach ornych: trawy w siewie czystym, mieszanki traw oraz mieszanki traw z bobowatymi drobnonasiennymi, wszystkie te uprawy będą klasyfikowane jako uprawa „trawa lub inne pastewne rośliny zielne”.
- **Uprawy pod stałym lub ruchomym przykryciem** nie stanowią oddzielnej uprawy w odniesieniu do dywersyfikacji upraw, w przypadku gdy ta sama roślina uprawiana jest także w gruncie, np. ogórki uprawiane w jednym gospodarstwie w gruncie i w tunelu foliowym stanowią w odniesieniu do dywersyfikacji upraw jedną uprawę – ogórek.

Ustalenie liczby i obliczanie udziału różnych upraw następować będzie w okresie od 15 maja do 15 lipca roku, w którym rolnik złoży wniosek o przyznanie płatności.

Dywersyfikacja upraw: liczba upraw i ich udział w strukturze zasiewów

Jeżeli rolnik posiada:

- **od 10 do 30 ha gruntów ornych** – zobowiązany jest do prowadzenia **co najmniej 2 różnych upraw na gruntach ornych**, przy czym **uprawa główna nie** powinna zajmować **więcej niż 75% gruntów ornych**,
- **powyżej 30 ha gruntów ornych** – zobowiązany jest do prowadzenia **co najmniej 3 różnych upraw na gruntach ornych**, przy czym **uprawa główna nie** może zajmować **więcej niż 75% gruntów ornych**, a **dwie uprawy główne łącznie nie** mogą zajmować **więcej niż 95% gruntów ornych**.

Jeżeli w gospodarstwie grunty orne zajmują co najmniej 10 ha, ale nie więcej niż 30 ha należy sprawdzić (zgodnie z poniższym wzorem) udział procentowy uprawy głównej, czyli takiej, która będzie zajmować największą powierzchnię.

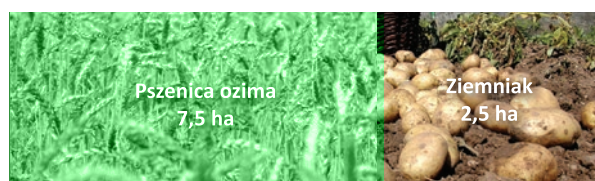
$$\% \text{ uprawy głównej} = \frac{\text{powierzchnia uprawy głównej [ha]} * 100\%}{\text{powierzchnia gruntów ornych ogółem w gospodarstwie [ha]}}$$

Jeżeli planowana uprawa główna będzie prowadzona na maksymalnie 75% gruntów ornych, wówczas wymóg praktyki w zakresie dywersyfikacji upraw jest spełniony.

Jeżeli planowana uprawa główna prowadzona będzie na powierzchni przekraczającej 75% gruntów ornych, w celu spełnienia praktyki dywersyfikacji konieczne jest zmniejszenie powierzchni uprawy głównej.

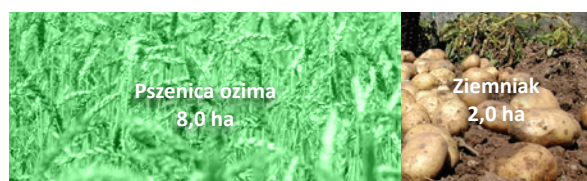
Przykład:

Dwa gospodarstwa – w każdym powierzchnia użytków rolnych kwalifikujących się do jednolitej płatności obszarowej wynosi 14 ha, a powierzchnia gruntów ornych wynosi 10 ha.

Uprawa główna – 75% gruntów ornych.

Spełniona praktyka dywersyfikacji upraw.

Uprawa główna – 80% gruntów ornych.

Niespełniona praktyka dywersyfikacji upraw.

Przykład:

Dwa gospodarstwa – w każdym powierzchnia użytków rolnych kwalifikujących się do jednolitej płatności obszarowej wynosi 14 ha, a powierzchnia gruntów ornych wynosi 12 ha.

Uprawa główna – 66,67% gruntów ornych.

Spełniony warunek dywersyfikacji upraw.

Uprawa główna – 83,33% gruntów ornych.

Niespełniony warunek dywersyfikacji upraw.

Jeżeli w gospodarstwie grunty orne zajmują powyżej 30 ha wówczas należy sprawdzić udział procentowy uprawy głównej, czyli takiej, która będzie zajmować największą powierzchnię. Dodatkowo należy dokonać sprawdzenia (wzór poniżej) czy powierzchnia dwóch upraw głównych nie przekracza 95% gruntów ornych.

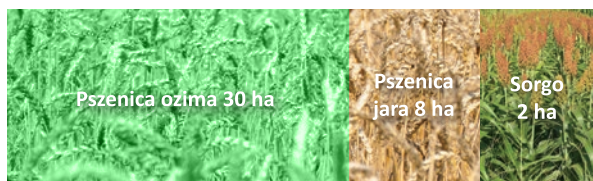
$$\% \text{ dwóch upraw głównych} = \frac{\text{powierzchnia dwóch upraw głównych [ha]} * 100\%}{\text{powierzchnia gruntów ornych ogółem w gospodarstwie [ha]}}$$

Jeżeli planowana uprawa główna będzie prowadzona na maksymalnie 75% gruntów ornych, a powierzchnia dwóch głównych upraw stanowić będzie nie więcej niż 95% gruntów ornych, wówczas wymóg praktyki w zakresie dywersyfikacji upraw jest spełniony.

Jeżeli planowana uprawa główna prowadzona będzie na powierzchni przekraczającej 75% gruntów ornych lub powierzchnia dwóch głównych upraw stanowić będzie więcej niż 95% gruntów ornych, w celu spełnienia praktyki dywersyfikacji konieczne jest zmniejszenie powierzchni uprawy głównej lub powierzchni dwóch upraw głównych.

Przykład:

Dwa gospodarstwa – w każdym powierzchnia użytków rolnych wynosi 50 ha, a gruntów ornych wynosi 40 ha.

Uprawa główna – 75% gruntów ornych.
Dwie uprawy główne – 95% gruntów ornych.

Spełniony warunek dywersyfikacji upraw.

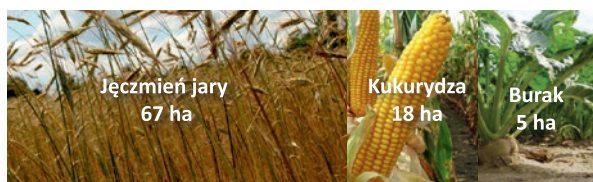

Uprawa główna – 75% gruntów ornych.
Dwie uprawy główne – 97,5% gruntów ornych.

Niespełniony warunek dywersyfikacji upraw.

Przykład:

Dwa gospodarstwa – w każdym powierzchnia użytków rolnych kwalifikujących się do jednolitej płatności obszarowej wynosi 100 ha, a powierzchnia gruntów ornych wynosi 90 ha.

Uprawa główna – 74,44% gruntów ornych.
Dwie uprawy główne – 94,44% gruntów ornych.

Spełniony warunek dywersyfikacji upraw.

Uprawa główna – 77,78% gruntów ornych.
Dwie uprawy główne – 95,56% gruntów ornych.

Niespełniony warunek dywersyfikacji upraw.

Niezrealizowanie praktyki dywersyfikacji upraw skutkować będzie zmniejszeniem powierzchni kwalifikującej się do przyznania płatności za zazielenienie.

W przypadku monokultury powierzchnia kwalifikująca się do jednolitej płatności obszarowej, do której przysługuje płatność za zazielenienie zostanie pomniejszona o 50% powierzchni gruntów ornych.

Płatność za zazielenienie – trwałe użytki zielone

Jeżeli posiadasz trwałe użytki zielone musisz realizować praktykę w zakresie trwałych użytków zielonych.

Powierzchnia zajęta pod uprawę trwałych użytków zielonych (TUZ) obejmuje grunty rolne, które są od co najmniej 5 lat wykorzystywane pod uprawę traw lub innych pastewnych roślin zielnych, również wtedy, gdy grunty te były w tym okresie orane i obsiewane inną odmianą pastewnej rośliny zielnej niż odmiana uprawiana na nich poprzednio.

Praktyka zazielenienia w zakresie trwałych użytków zielonych składa się z dwóch elementów:

- obowiązku utrzymania na poziomie gospodarstwa wyznaczonych trwałych użytków zielonych wartościowych pod względem środowiskowym (TUZ cenny przyrodniczo), położonych na obszarach Natura 2000, w tym obejmujących gleby torfowe i podmokłe, które wymagają ścisłej ochrony,
- utrzymywania w skali kraju powierzchni trwałych użytków zielonych na niezmienionym poziomie w stosunku do ich powierzchni ustalonej w roku referencyjnym (2015).

Wyznaczone trwałe użytki zielone wartościowe pod względem środowiskowym

W przypadku wyznaczonych trwałych użytków zielonych wartościowych pod względem środowiskowym, obowiązkowa praktyka w ramach płatności za zazielenienie polega na:

- zakazie przekształcania i zaorywania wyznaczonych TUZ wartościowych pod względem środowiskowym
- obowiązku ponownego przekształcenia danego obszaru w trwałe użytki zielone w przypadku jego przekształcenia lub zaorania,
- terminowym wypełnieniu obowiązku przywrócenia TUZ wartościowych pod względem środowiskowym – nie później niż data złożenia wniosku na następny rok.

Przekształcenie, w tym zaoranie trwałych użytków zielonych wartościowych pod względem środowiskowym skutkować będzie zmniejszeniem powierzchni kwalifikującej się do przyznania płatności za zazielenienie.

Wyznaczone trwałe użytki zielone wartościowe pod względem środowiskowym

Jeśli rolnik posiada trwałe użytki zielone (inne niż wartościowe pod względem środowiskowym), obowiązuje go zakaz ich przekształcania, ale tylko wtedy, gdy stosunek trwałych użytków zielonych do wszystkich użytków rolnych w danym roku dla całego kraju zmniejszy się o więcej niż 5% w odniesieniu do wskaźnika referencyjnego, ustalonego w 2015 roku, który wynosi 14,34%.

W przypadku zmniejszenia współczynnika o więcej niż 5% każdy rolnik, który przekształcił obszar trwałych użytków zielonych w inne użytkowanie, będzie zobowiązany do ponownego przekształcenia obszaru w trwałe użytki zielone.

Jeżeli rolnik uprawniony do jednolitej płatności obszarowej posiada ponad 15 ha gruntów ornych, obszar proekologiczny (EFA) powinien stanowić przynajmniej 5% gruntów ornych gospodarstwa.

Podstawą do wyliczenia 5% powierzchni EFA jest suma zatwierdzonych gruntów ornych znajdujących się w gospodarstwie oraz w stosownych przypadkach powierzchnia poszczególnych elementów EFA takich jak: stref buforowych, zagajników o krótkiej rotacji, obszarów zalesionych po 2008 r. w ramach PROW oraz elementy krajobrazu, które nie zostały wliczone do powierzchni kwalifikującej się do jednolitej płatności obszarowej (elementy kwalifikujące się do jednolitej płatności obszarowej: elementy krajobrazu podlegające zachowaniu w ramach wzajemnej zgodności np. rowy do 2 m szerokości, oczka wodne w rozumieniu przepisów o ochronie gruntów rolnych i leśnych o łącznej powierzchni mniejszej niż 100 m², drzewa będące pomnikami przyrody, objęte ochroną przyrody).

Do powierzchni gruntów ornych w gospodarstwie należy doliczyć, **po zastosowaniu współczynnika przekształcenia**, powierzchnię dla poniżej wskazanych obszarów:

- elementy krajobrazu (szersze niż 2 m – znajdujące się w obrębie gruntów ornych), tj.:
 - ✓ żywopłoty i pasy zadrzewione – o maksymalnej szerokości do 10 m,
 - ✓ drzewa wolnostojące – o średnicy korony minimum 4 m (jeżeli nie zostały wliczone do powierzchni gruntów ornych),
 - ✓ zadrzewienia liniowe – obejmujące drzewa o średnicy korony minimum 4 m; odległość między koronami drzew nie powinna przekraczać 5 m,
 - ✓ zagajniki śródpolne, o maksymalnej powierzchni do 0,3 ha,
 - ✓ oczka wodne o maksymalnej powierzchni od 0,01 ha do 0,1 ha, z wyłączeniem zbiorników zawierających elementy betonowe lub plastik. W przypadku, gdy oczko wodne otacza roślinność nadbrzeżna, do powierzchni oczka wodnego (od 0,01 ha do 0,1 ha) wliczyć należy strefę z roślinnością nadbrzeżną o szerokości do 10 m,
 - ✓ rowy o maksymalnej szerokości 6 m, włączając otwarte ciek wodne służące do nawadniania i odwadniania, z wyłączeniem kanałów wykonanych z betonu,
 - ✓ miedze śródpolne o szerokości od 2 m do 20 m, na których nie jest prowadzona produkcja rolna,
- strefy buforowe (jeżeli nie zostały włączone do powierzchni gruntów ornych),
- obszary z zagajnikami o krótkiej rotacji bez stosowania nawozów mineralnych lub środków ochrony roślin;
- obszary zalesione po 2008 roku w ramach PROW 2007–2013 (zalesienia na gruntach rolnych) i PROW 2014–2020, które kwalifikowały się (zapewniły rolnikowi prawo) do jednolitej płatności obszarowej w 2008 r.

Przykład:

Gospodarstwo rolnika składa się z: 45 ha gruntów ornych, 3 ha obszaru zalesionego w ramach PROW, 5 ha zagajnika o krótkiej rotacji oraz 500 mb zadrzewienia liniowego o szerokości 4 m. Podstawa do wyliczenia 5% obszaru proekologicznego (EFA) wynosi 50 ha. W związku z powyższym wymagana powierzchnia obszaru proekologicznego (EFA) wynosi 2,5 ha.

Poniższy wzór pozwala określić, jaka powierzchnia gruntów w gospodarstwie powinna być przeznaczona na obszary proekologiczne.

$$\text{Powierzchnia obszaru proekologicznego} = \frac{\text{powierzchnia gruntów ornych w gospodarstwie} * 5\%}{100\%}$$

Przykład:

Jeżeli w gospodarstwie grunty orne zajmują powierzchnię 24 ha, wówczas obszary proekologiczne powinny zajmować nie mniej niż 1,2 ha, po zastosowaniu współczynników przekształcenia i ważenia.

Jeżeli powierzchnia gruntów ornych przekracza 15 ha, rolnik może być zwolniony z konieczności utrzymania obszaru proekologicznego (EFA), jeżeli:

- więcej niż 75% gruntów ornych to:
trawy lub inne pastewne rośliny zielne,
grunt ugorowany,
grunty wykorzystywane do uprawy roślin strączkowych,
połączenie powyższych
a pozostałe grunty orne nie przekraczają powierzchni 30 ha.

- więcej niż 75% kwalifikujących się gruntów rolnych to:
 - ✓ trwałe użytki zielone,
 - ✓ trawy lub inne pastewne rośliny zielne,
 - ✓ połączenie powyższycha pozostałe grunty orne nie przekraczają 30 ha.

Z obowiązku utrzymania obszarów proekologicznych możliwe jest wyłączenie rolników, którzy na części gruntów ornych w gospodarstwie prowadzą produkcję ekologiczną, pod warunkiem, że pozostała powierzchnia gruntów ornych zajmuje powierzchnię do 15 ha.

Obszary proekologiczne powinny znajdować się na gruntach ornych danego gospodarstwa rolnego, z wyjątkiem obszarów gospodarstwa rolnego objętych zagajnikami o krótkiej rotacji i obszarów zalesionych. Do obliczania powierzchni obszarów proekologicznych wykorzystywane będą współczynniki przekształcenia i ważenia. W przypadku elementów krajobrazu i stref buforowych, obszary proekologiczne mogą również przylegać do gruntów ornych gospodarstwa rolnego.

Do obszarów proekologicznych rolnicy mogą zaliczyć następujące elementy: **grunty ugorowane, elementy krajobrazu, strefy buforowe, pasy gruntów kwalifikujących się do płatności wzdłuż obrzeży lasów, zagajniki o krótkiej rotacji, obszary zalesione, międzyplony i okrywa zielona, uprawy wiążące azot.**

Do obszarów proekologicznych stanowiących elementy krajobrazu zaliczane będą:

- elementy krajobrazu chronione w ramach norm dobrej kultury rolnej:
 - ✓ drzewa będące pomnikami przyrody, objęte ochroną przyrody,
 - ✓ oczka wodne o łącznej powierzchni mniejszej niż 100 m²,
 - ✓ rowy, których szerokość nie przekracza 2 m,
- rowy o maksymalnej szerokości 6 m, włączając otwarte ciek wodne służące do nawadniania i odwadniania, z wyłączeniem kanałów wykonanych z betonu,
- miedze śródpolne o szerokości od 1 m do 20 m, na których nie jest prowadzona produkcja rolna,

Jeżeli rolnik podjął zobowiązanie rolnośrodowiskowe w ramach wariantu 9.3 Utrzymanie 2 – metrowych miedz śródpolnych lub wariantu 9.4. Utrzymanie 5 – metrowych miedz śródpolnych (PROW 2007–2013) po 2011 r.:

- i kontynuuje je w 2017 roku oraz latach kolejnych, to obszar tych miedz śródpolnych może być zadeklarowany jako obszar proekologiczny (obszar EFA);
- i kontynuuje je w roku 2017 (tylko w przypadku kontynuowania przejętego zobowiązania podjętego przed 15.03.2012 r.), to obszar tych miedz śródpolnych nie może być zadeklarowany jako obszar proekologiczny (obszar EFA).

- drzewa wolnostojące o średnicy korony minimum 4 m,
- zadrzewienia grupowe, których korony drzew zachodzą na siebie oraz zagajniki śródpolne, o maksymalnej powierzchni do 0,3 ha,
- żywopłoty i pasy zadrzewione o maksymalnej szerokości do 10 m,

Zarówno żywopłot, jak i rów, mogą być uznane za obszar proekologiczny.

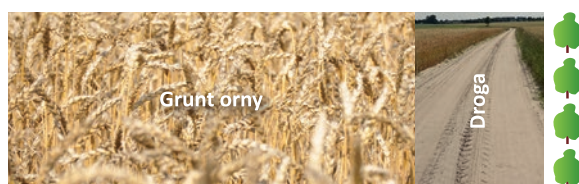

Do obszaru proekologicznego **może być zaliczony jedynie żywopłot**, gdyż przylega on bezpośrednio do gruntu ornego. Natomiast **rów nie może być zadeklarowany** do obszaru EFA, ponieważ przylega do żywopłotu, który nie kwalifikuje się do płatności (jest szerszy niż 2 metry).

- zadrzewienia liniowe obejmujące drzewa o średnicy korony minimum 4 m, przy czym odległość między koronami drzew nie powinna przekraczać 5 m,

Zadrzewienie liniowe (EFA4) leży bezpośrednio w sąsiedztwie działki rolnej, na której zadeklarowano grunt orny i **może być** zaliczone jako obszar proekologiczny.

Zadrzewienie liniowe (EFA4) jest oddzielone drogą (nie kwalifikującą się do JPO, ponieważ jej szerokość przekracza 2 m) od działki rolnej, na której zadeklarowano grunt orny i **nie może** być zaliczone jako obszar proekologiczny.

- **oczka wodne** o maksymalnej powierzchni do 0,1 ha, z wyłączeniem zbiorników zawierających elementy betonowe lub plastik. W przypadku gdy oczko wodne otacza roślinność nadbrzeżna, do powierzchni oczka wodnego (0,1 ha) wliczana jest strefa z roślinnością nadbrzeżną o szerokości do 10 m,

Oczko wodne o powierzchni do 0,1 ha **może być uznane** za obszar EFA, ponieważ fizycznie przylega do gruntu ornego.

Wszystkie elementy krajobrazu deklarowane jako obszary proekologiczne muszą być w posiadaniu rolnika. Wszystkie elementy krajobrazu, które bezpośrednio przylegają do gruntu ornego oraz są położone w pasie o szerokości do 5 m wokół działki rolnej, mogą zostać uznane za obszary proekologiczne.

Za obszary proekologiczne uznawane będą międzyplony lub okrywa zielona, rozumiane jako wsiewki trawy w uprawę główną lub mieszanki gatunków uprawnych wysiewane w terminie:

- od 1 lipca do 20 sierpnia danego roku, w przypadku międzyplonów ścierniskowych,
- od 1 lipca do 1 października danego roku, w przypadku międzyplonów ozimych.

Ponadto rolnik zobowiązany jest do utrzymania na gruncie:

- międzyplonów ścierniskowych: do 1 października danego roku,
- międzyplonów ozimych: do 15 lutego kolejnego roku.

Rośliny ozime zwykle wsiewane jesienią do zbioru lub wypasu nie mogą być jednocześnie deklarowane jako obszary proekologiczne.

Za międzyplony lub okrywę zieloną w ramach obszaru proekologicznego uznawane będą mieszanki utworzone z co najmniej 2 gatunków roślin z grup roślin uprawnych, tj.: zboża, oleiste, pastewne, miododajne, bobowate drobnonasienne, bobowate grubonasienne.

Mieszanki złożone z samych gatunków zbóż nie będą uznawane jako obszar proekologiczny. Gatunek rośliny stosowany w mieszance nie może być następnie uprawiany jako plon główny. Mieszanka uprawiana jako międzyplon nie może być następnie uprawiana jako plon główny w roku następującym po roku jej wysiania. Zakaz ten nie dotyczy poszczególnych gatunków, z których utworzona została mieszanka.

Jeżeli rolnik realizuje Pakiet 1. Rolnictwo zrównoważone w ramach „Działania rolno-środowiskowo-klimatycznego” PROW 2014–2020 i w swoim gospodarstwie posiada międzyplony, których w danym roku i na danej działce nie wykazuje jako praktykę dodatkową, to taki obszar może jednocześnie zadeklarować jako obszar EFA, pod warunkiem spełnienia wymogów dotyczących międzyplonów uznawanych jako obszar EFA. Jeżeli międzyplon w danym roku zostanie zadeklarowany jako praktyka dodatkowa, to w takim przypadku nie może być on jednocześnie zadeklarowany jako obszar EFA.

Jeżeli rolnik realizuje wariant 8.2 Międzyplon ozimy lub wariant 8.3 Międzyplon ścierniskowy Pakietu 8. Ochrona gleb i wód „Programu rolnośrodowiskowego” PROW 2007–2013 albo wariant 2.1 Międzyplony Pakietu 2. Ochrona gleb i wód w ramach „Działania rolno-środowiskowo-klimatycznego” PROW 2014–2020, to międzyplonów uprawianych w celu realizacji ww. zobowiązań nie może jednocześnie zadeklarować jako obszar EFA. Jeżeli w gospodarstwie uprawia się więcej międzyplonów (ponad powierzchnię wynikającą ze zobowiązania) i nie deklaruje ich do ww. wariantów w ramach programu rolnośrodowiskowego PROW 2007–2013 albo działania rolno-środowiskowo-klimatycznego PROW 2014–2020, wtedy międzyplony te można zadeklarować jako obszar EFA.

Jako obszar proekologiczny uznawane będą obszary zalesione po 2008 r. w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 (zalesienie na gruntach rolnych) oraz Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020, które kwalifikowały się (zapewniły rolnikowi prawo) do jednolitej płatności obszarowej w 2008 r.

Do obszarów proekologicznych zaliczane będą pasy gruntów (kwalifikujących się hektarów) wzdłuż obrzeży lasów o szerokości **od 1 m do 10 m**.

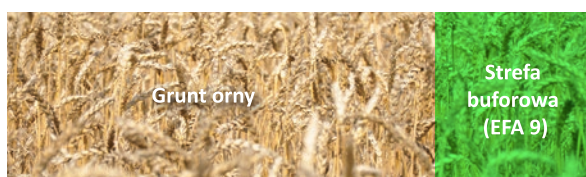
Rolnik będzie miał wybór dotyczący prowadzenia produkcji rolnej na tych obszarach w przypadku, jeżeli:

- produkcja nie będzie prowadzona – dopuszcza się wypas lub koszenie na paszę, pod warunkiem, że pasy te można odróżnić od przyległych użytków rolnych, albo
- produkcja będzie prowadzona – obowiązkowe stosowanie współczynnika ważenia 0,3.

Do obszarów proekologicznych zaliczane będą strefy buforowe obejmujące:

- strefy buforowe, w tym strefy na trwałych użytkach zielonych, pod warunkiem, że różnią się one od przylegającej kwalifikującej się powierzchni użytków rolnych i spełniają wymagania w zakresie odległości w jakich stosuje się nawozy na gruntach rolnych graniczących z obiektami, określone na podstawie przepisów w sprawie minimalnych norm (5 m, 10 m, 20 m) oraz
- inne strefy buforowe o szerokości nie mniejszej niż 1 m i nie większej niż 10 m, usytuowane na gruncie ornym lub przylegające do gruntu ornego, w taki sposób, że ich dłuższe krawędzie są równoległe do krawędzi cieku wodnego lub zbiornika wodnego.

Strefa buforowa **może być** zaliczona jako obszar proekologiczny.

Strefa buforowa **nie może być** zaliczona jako obszar proekologiczny.

Zarówno strefa buforowa, jak i rów, **mogą być** zaliczone jako obszary proekologiczne.

Strefę buforową rowu oraz rów **można zaliczyć** jako obszar proekologiczny, drzewo wolnostojące w obrębie rowu **nie może być** zaliczone jako obszar proekologiczny, ponieważ obszary te **nie mogą się nakładać** (z wyjątkiem strefy buforowej).

Strefy buforowe mogą obejmować również pasy z nadbrzeżną roślinnością występujące wzdłuż ciek wodnego o szerokości do 10 m.

Na strefach buforowych nie może być prowadzona produkcja rolna, ale możliwy jest na nich wypas i koszenie, pod warunkiem, że strefę będzie można odróżnić od przyległych użytków rolnych.

Zasada ta odnosi się także do stref buforowych ustanowionych w ramach norm dobrej kultury rolnej jeśli rolnik zdecyduje się je zadeklarować do EFA. Za obszary proekologiczne mogą być uznane strefy buforowe położone na gruncie ornym, jak również strefy, które przylegają dłuższą krawędzią do gruntów ornych gospodarstwa.

Grunty ugorowane mogą być jednocześnie zaliczone jako uprawa w ramach praktyki dywersyfikacji upraw.

Grunty ugorowane w ramach obowiązkowej praktyki utrzymywania obszarów proekologicznych to grunty, na których nie jest prowadzona produkcja rolna. Dodatkowo, grunty te muszą od 5 lat pozostawać gruntami ornymi.

W okresie od 1 stycznia do 31 lipca roku złożenia wniosku o przyznanie płatności grunt powinien być ugorowany (po upływie tego terminu będzie możliwe rozpoczęcie produkcji rolnej).

W przypadku gruntów ugorowanych, uznaje się je za pozostające w stanie nadającym się do wypasu lub uprawy, jeżeli został na nich przeprowadzony przynajmniej jeden zabieg agrotechniczny mający na celu usunięcie lub zniszczenie niepożądanego roślności, w terminie do 31 października.

Na ugorach uznawanych za obszar proekologiczny:

- obowiązuje zakaz wysiewu i uprawy gatunków roślin na cele produkcyjne, w tym zakaz wypasu i koszenia,
- dopuszcza się stosowanie herbicydów w celu przeciwdziałania wkraczaniu niepożądanego roślności (zgodnie z zasadą wzajemnej zgodności),
- dopuszcza się wysiew mieszanek nasion roślin polnych w celu zwiększenia korzyści płynących z różnorodności biologicznej, pod warunkiem, iż nie są one wykorzystywane w celach produkcyjnych i do skarmiania zwierząt.

Obszary proekologiczne – uprawy wiążące azot

Lista roślin wiążących azot, których uprawa będzie uznana za obszar EFA obejmuje:

✓ bób	✓ bobik	✓ ciecierzycyca	✓ łubin żółty
✓ fasola wielokwiatowa	✓ groch siewny cukrowy	✓ groch siewny	✓ koniczyna czerwona
✓ soja zwyczajna	✓ łubin biały	✓ łubin wąskolistny	✓ koniczyna krwistoczerwona
✓ peluszką	✓ seradela uprawna	✓ koniczyna perska	✓ lucerna mieszańcowa
✓ koniczyna biała	✓ koniczyna białoróżowa	✓ lucerna siewna	✓ nostryk
✓ komonica zwyczajna	✓ esparceta siewna	✓ fasola zwykła	
✓ lucerna chmielowa	✓ lędźwian	✓ soczewica jadalna	

Uprawy wiążące azot mogą być jednocześnie zaliczone jako uprawa w ramach praktyki dywersyfikacji upraw.

Jeżeli rolnik realizuje Pakiet 1. Rolnictwo zrównoważone w ramach „Programu rolnośrodowiskowego” PROW 2007–2013 i w ramach „Działania rolno-środowiskowo-klimatycznego” PROW 2014–2020 w swoim gospodarstwie uprawia w plonie głównym rośliny bobowate drobnonasienne lub bobowate grubonasienne (z powyższej listy), to uprawę taką może jednocześnie zadeklarować jako obszar proekologiczny (obszar EFA) – uprawę wiążącą azot.

Za obszary proekologiczne będą uznane zagajniki o krótkiej rotacji, w których:

- obowiązuje zakaz stosowania środków ochrony roślin;
- stosowanie nawożenia mineralnego ograniczone jest do:
 - ✓ w pierwszym roku funkcjonowania plantacji – dawki nawozów mineralnych nie mogą przekraczać 20 kg/ha N, 20 kg/ha P₂O₅ i 40 kg/ha K₂O oraz
 - ✓ w roku następującym po zbiorze roślin – dawki nawozów mineralnych nie mogą przekraczać 80 kg/ha N, 30 kg/ha P₂O₅ i 80 kg/ha K₂O,co potwierdza rejestr stosowania nawożenia mineralnego prowadzony przez rolnika.

Gatunkami drzew, których uprawa w formie zagajnika o krótkiej rotacji będzie uznawana za obszar proekologiczny będą:

- gatunki z rodzaju wierzba (*Salix sp.*),
- gatunki z rodzaju brzoza (*Betula sp.*),
- topola czarna (*Populus nigra*) i jej krzyżówki.

Rolnicy, których gospodarstwa rolne znajdują się w bliskiej odległości, będą mieli możliwość wspólnej realizacji obowiązku utrzymywania obszarów proekologicznych.

- Każdy rolnik uczestniczący we wspólnej realizacji będzie musiał zapewnić, że przynajmniej 50% obszaru objętego obowiązkową praktyką będzie położone na terenie jego gospodarstwa rolnego.
- Z rozwiązania tego będą mogli korzystać rolnicy, których 80% gospodarstwa znajduje się w promieniu maksymalnie 15 km.
- Liczba rolników uczestniczących w takiej wspólnej realizacji nie będzie mogła przekroczyć dziesięciu.

Dla rolników, którym do spełnienia obowiązkowego progu realizacji obszarów proekologicznych „zabraknie” obszarów w ramach gospodarstwa, będzie istniała możliwość umownego współdzielenia z innymi rolnikami obszaru objętego obowiązkową praktyką.

Przykład:

Jeżeli minimalna powierzchnia obszaru proekologicznego w gospodarstwie powinna wynosić 1,5 ha a wynosi 0,75 ha, to rolnik może realizować praktykę wspólnie z innymi rolnikami.

Obowiązek utrzymania obszarów proekologicznych można realizować wspólnie z rolnikami, których gospodarstwa znajdują się w bliskiej odległości, pod warunkiem, że obszary proekologiczne przylegają do siebie. Rolnicy uczestniczący we wspólnej realizacji **będą zobowiązani zawrzeć pisemną umowę**, szczegółowo regulującą wewnętrzne ustalenia w sprawie rekompensaty finansowej i w odniesieniu do ewentualnych kar administracyjnych. Taka umowę należy dołączyć do wniosku o przyznanie płatności.

Ponadto, każdy z rolników uczestniczących we wspólnej realizacji praktyki obszaru proekologicznego zobowiązany będzie dołączyć do wniosku o płatności bezpośrednie deklarację o wspólnej realizacji praktyki utrzymania obszarów proekologicznych, według wzoru udostępnionego na stronie internetowej ARiMR.

ELEMENT EFA	Nazwa (oznaczenie elementu EFA)	Współczynnik przekształcenia (m/drzewo na m ²)	Współczynnik ważenia	Obszar EFA (po zastosowaniu obu współczynników)
Grunt ugorowany (m ²)	EFA1	-	1	1,0 m ²
Element krajobrazu				
✓ Żywopłaty/pasy zadrzewione (mb.)	EFA2	5	2	10,0 m ²
✓ Drzewa wolnostojące (sztuka)	EFA3	20	1,5	30,0 m ²
✓ Zadrzewienia liniowe (mb.)	EFA4	5	2	10,0 m ²
✓ Zadrzewienia grupowe/zadrzewienia śródpolne (m ²)	EFA5	-	1,5	1,5 m ²
✓ Miedze śródpolne – o szerokości od 1 m do 20 m, na których nie jest prowadzona produkcja rolna (mb.)	EFA6	6	1,5	9 m ²
✓ Oczka wodne (m ²)	EFA7	-	1,5	1,5 m ²
✓ Rowy (mb.)	EFA8	3	2	6,0 m ²
Strefy buforowe (mb.)	EFA9	6	1,5	9,0 m ²
Pasy gruntów kwalifikujących się do płatności wzdłuż obrzeży lasu (mb.) bez produkcji	EFA10	6	1,5	9,0 m ²
Pasy gruntów kwalifikujących się do płatności wzdłuż obrzeży lasu (mb.) z produkcją	EFA11	6	0,3	1,8 m ²
Obszary z zagajnikami o krótkiej rotacji (m ²)	EFA12	-	0,3	0,3 m ²
Obszary zalesione w ramach PROW po 2008 r. (m ²)	EFA13	-	1	1,0 m ²
Obszary z międzyplonami lub okrywą zieloną – międzyplon ścierniskowy (m ²)	EFA14a	-	0,3	0,3 m ²
Obszary z międzyplonami lub okrywą zieloną – międzyplon ozimy (m ²)	EFA14b	-	0,3	0,3 m ²
Wsiewki traw w plon główny (m ²)	EFA14c	-	0,3	0,3 m ²
Obszary objęte uprawami wiążącymi azot (m ²)	EFA15	-	0,7	0,7 m ²

Przykład:

Fizyczna długość zadrzewienia liniowego w Twoim gospodarstwie wynosi 30 m, współczynnik przekształcenia to 5, współczynnik ważenia to 2. Powierzchnia obszaru proekologicznego w tym przypadku wynosi:

$$30 \text{ m} * 5 * 2 = 300 \text{ m}^2$$

Przykład:

W Twoim gospodarstwie występuje strefa buforowa o szerokości 5 m i długości 40 m. Współczynnik przekształcenia to 6, współczynnik ważenia to 1,5. Powierzchnia obszaru proekologicznego w tym przypadku wynosi:

$$40 \text{ m} * 6 * 1,5 = 360 \text{ m}^2$$

Zasady matematyczne w wyznaczaniu obszarów proekologicznych:

Przeliczając powierzchnię obszaru proekologicznego, wyrażoną w m² na powierzchnię wyrażoną w arach, należy stosować następujące reguły zaokrągleń:

- w przypadku, gdy na trzecim miejscu po przecinku znajduje się cyfra większa lub równa 5, to cyfrę przed nią występującą zaokrąglamy w górę np. przed zaokrągleniem 5,5373 ha – po zaokrągleniu otrzymamy powierzchnię 5,54 ha lub przed zaokrągleniem 5,5353 ha – po zaokrągleniu otrzymamy powierzchnię 5,54 ha,
- w przypadku, gdy na trzecim miejscu po przecinku znajduje się cyfra mniejsza niż 5, to cyfrę przed nią występującą pozostawiamy bez zmian np. przed zaokrągleniem 5,5323 ha – po zaokrągleniu otrzymamy powierzchnię 5,53 ha lub przed zaokrągleniem 5,5723 ha – po zaokrągleniu otrzymamy powierzchnię 5,57 ha.

Nie każdy element proekologiczny kwalifikuje się do przyznania jednolitej płatności obszarowej.

W poniższej tabeli określono elementy proekologiczne oraz wskazano, które z nich kwalifikują się do przyznania jednolitej płatności obszarowej.

Element proekologiczny (EFA) (co do zasady znajdujący się na gruntach ornych)	Elementy EFA, które można wliczyć do powierzchni działki rolnej
Grunty ugorowane	TAK (mogą być również zaliczone jako uprawa w ramach praktyki dywersyfikacji upraw)
Elementy krajobrazu podlegające zachowaniu:	
✓ drzewa będące pomnikami przyrody	TAK: bez względu na liczbę drzew na 1 ha powierzchni gruntów ornych
✓ rowy do 2 m szerokości	TAK
✓ oczka wodne o łącznej powierzchni mniejszej niż 100 m ²	TAK
Drzewa wolnostojące	TAK: w przypadku, gdy ich liczba nie przekracza 100 sztuk/ha
Rowy, w tym otwarte ciek wodne	NIE: chyba, że szerokość rowu nie przekracza 2 m w obrębie działki rolnej (grunt orny)

Element proekologiczny (EFA) (co do zasady znajdujący się na gruntach ornych)	Elementy EFA, które można wliczyć do powierzchni działki rolnej
Żywopłaty i pasy zadrzewione	NIE: chyba, że ich szerokość nie przekracza 2 m w obrębie działki rolnej (grunt orny)
Zadrzewienia liniowe	NIE
Zadrzewienia grupowe	NIE: chyba, że łączna powierzchnia skupisk zadrzewień nie przekracza 0,01 ha
Oczka wodne, do powierzchni których wlicza się strefę z roślinnością nadbrzeżną wzdłuż wody o szerokości do 10 m, z tym, że łączna powierzchnia oczka i roślinności nadbrzeżnej nie może przekraczać 0,1 ha (1 000 m ²)	NIE: chyba, że powierzchnia oczka wodnego jest mniejsza niż 100 m ² (element krajobrazu podlegający zachowaniu w ramach norm)
Miedze śródpolne, na których nie jest prowadzona produkcja rolna	NIE: chyba, że miedza śródpolna stanowi drogę dojazdową wydzieloną w obrębie działki rolnej (grunt orny) i jej szerokość w obrębie działki rolnej nie przekracza 2 m
Strefy buforowe na trwałych użytkach zielonych	TAK
Inne strefy buforowe	TAK
Strefy buforowe obejmujące pasy z nadbrzeżną roślinnością	TAK: o ile na obszarze tym prowadzona jest działalność rolnicza
Zagajniki o krótkiej rotacji: ✓ z rodzaju wierzba (<i>Salix sp.</i>); ✓ z rodzaju brzoza (<i>Betula sp.</i>); ✓ topola czarna (<i>Populus nigra</i>) i jej krzyżówki	TAK: kwalifikują się gatunki z rodzaju wierzba (<i>Salix sp.</i>), brzoza (<i>Betula sp.</i>) i topola czarna (<i>Populus nigra</i>)
Pasy gruntów wzdłuż obrzeży lasów:	
✓ na, których jest prowadzona produkcja	TAK
✓ na, których nie jest prowadzona produkcja	NIE: chyba, że na powierzchni tej prowadzony jest wypas lub koszenie z wykorzystaniem biomasy na paszę
Obszary zalesione po 2008 r. w ramach PROW	TAK: ale tylko w ramach schematu I (Zalesianie gruntów rolnych)
Międzyplony lub okrywa zielona	NIE: chyba, że jest to plon główny
Uprawy wiążące azot	TAK (mogą być również zaliczone jako uprawa w ramach praktyki dywersyfikacji upraw)

Nieutrzymywanie obszarów proekologicznych na poziomie co najmniej 5% gruntów ornych skutkować będzie zmniejszeniem powierzchni kwalifikującej się do przyznania płatności za zazielenienie.

Od 2017 roku w przypadku, gdy rolnik nie będzie realizował praktyk zazielenienia (dywersyfikacja upraw, utrzymywanie obszarów proekologicznych i zachowanie trwałych użytków zielonych wrażliwych pod względem środowiskowym), stosowane będą dodatkowe kary administracyjne. Wysokość takiej kary może wynosić maksymalnie 20% kwoty przypadającej na obszar zatwierdzony do jednolitej płatności obszarowej.

Przyznanie płatności w przypadku: przekazania gospodarstwa rolnego, śmierci rolnika, rozwiązania albo przekształcenia rolnika albo wystąpienia innego zdarzenia prawnego

W przypadku przekazania gospodarstwa rolnego płatności bezpośrednie, o które ubiegał się przekazujący są przyznawane są przejmującemu, jeżeli:

- przekazanie zostało dokonane nie później niż do 31 maja roku złożenia wniosku o przyznanie tych płatności,

- spełnia on warunki do przyznania danej płatności, z tym że w przypadku ubiegania się o płatności związane do zwierząt, warunek posiadania zwierząt uznaje się za spełniony, jeżeli zwierzęta objęte wnioskiem złożonym przez przekazującego były w posiadaniu przekazującego lub przejmującego przez okres, w jakim posiadanie zwierząt jest warunkiem przyznania płatności,
- przejmujący złoży wniosek do 30 czerwca roku, w którym został złożony wniosek o przyznanie tych płatności.

W przypadku śmierci rolnika, która nastąpiła w okresie od dnia złożenia wniosku o przyznanie płatności bezpośrednich do dnia doręczenia decyzji w sprawie o przyznanie tych płatności, płatności bezpośrednio przysługują jego spadkobiercy, jeżeli:

- grunty objęte wnioskiem o przyznanie płatności obszarowych były w posiadaniu rolnika lub jego spadkobiercy 31 maja roku złożenia tego wniosku,
- zwierzęta objęte wnioskiem o przyznanie płatności związanych do zwierząt były w posiadaniu rolnika lub jego spadkobiercy przez okres, w jakim posiadanie zwierząt jest warunkiem przyznania tych płatności,
- spełnia on warunki do przyznania danej płatności.

W przypadku rozwiązania albo przekształcenia podmiotu, który złożył wniosek o płatności albo wystąpienia innego zdarzenia prawnego, w wyniku których zaistniało następstwo prawne (z wyłączeniem przypadku dotyczącego przekazania gospodarstwa rolnego, w okresie od dnia złożenia wniosku o przyznanie płatności bezpośrednich do dnia doręczenia decyzji w sprawie o przyznanie tych płatności), płatności bezpośrednio przysługują następcy prawnemu, jeżeli:

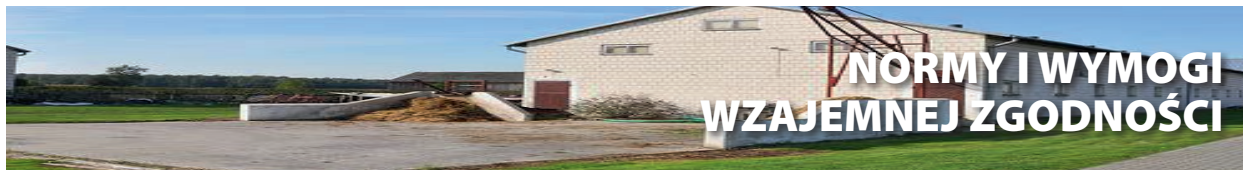
- grunty objęte wnioskiem o przyznanie płatności obszarowych, były w posiadaniu rolnika lub jego następcy prawnego 31 maja roku złożenia wniosku,
- zwierzęta, które były objęte wnioskiem o przyznanie płatności związanych do zwierząt, były w posiadaniu podmiotu lub jego następcy prawnego przez okres, w jakim posiadanie zwierząt jest warunkiem przyznania tych płatności,
- spełnia on warunki do przyznania danej płatności.

Jeżeli po złożeniu wniosku o przyznanie płatności nastąpi przekazanie gospodarstwa przed 31 maja, przekazujący powinien złożyć wniosek o przyznanie płatności do 30 czerwca 2017 r.

Jeżeli do dnia doręczenia decyzji w sprawie przyznania płatności nastąpi śmierć rolnika spadkobierca składa wniosek o przyznanie płatności w terminie 7 miesięcy od dnia otwarcia spadku.

Jeżeli do dnia doręczenia decyzji w sprawie przyznania płatności nastąpi rozwiązanie albo przekształcenie podmiotu, który złożył wniosek o płatności albo wystąpienie innego zdarzenia prawnego, następca jest zobowiązany do złożenia wniosku o przyznanie płatności w terminie 3 miesięcy od tego zdarzenia.

Rolnicy ubiegający się o przyznanie płatności bezpośrednich zobowiązani są **przestrzegać przez cały rok kalendarzowy norm i wymogów wzajemnej zgodności**.

W kontrolach realizowanych przez ARiMR na obszarze całego gospodarstwa rolnego, na działkach zadeklarowanych we wniosku, zgłoszonych oraz niezgłoszonych do płatności, sprawdzane jest przestrzeganie norm dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska oraz wymogów podstawowych w zakresie zarządzania obejmujących wymagania dotyczące: ochrony dzikiego ptactwa, ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego (na obszarach OSN), zdrowia roślin oraz bezpieczeństwa żywności w odniesieniu do produkcji roślinnej.

W kontrolach realizowanych przez Inspekcję Weterynaryjną sprawdzane jest przestrzeganie wymogów dotyczących bezpieczeństwa żywności w odniesieniu do produkcji zwierzęcej, identyfikacji i rejestracji zwierząt, chorób zwierząt, dobrostanu zwierząt.

Zgodnie z projektem nowelizacji ustawy Prawo wodne w celu zapobiegania lub ograniczania odpływu azotanów ze źródeł rolniczych, zostanie opracowany i wdrożony na terenie całego kraju program działań, zawierający środki służące ograniczeniu odpływu azotanów ze źródeł rolniczych oraz sposób postępowania w zakresie praktyki rolniczej, w szczególności związanej z procesami nawożenia, gospodarki nawozami w gospodarstwach rolnych, z uwzględnieniem najlepszych dostępnych technik.

Środki, o których mowa powyżej obejmują w szczególności:

- ograniczenie rolniczego wykorzystania nawozów, w tym zasady nawożenia na glebach nasyconych wodą, zalanych, zamrzniętych lub pokrytych śniegiem, w pobliżu wód powierzchniowych i na terenach o dużym nachyleniu z uwzględnieniem zaleceń dobrej praktyki rolniczej,
- wskazanie okresów, w których dozwolone jest rolnicze wykorzystanie nawozów oraz określenie dawek nawozów i sposobów nawożenia;
- wskazanie warunków i terminów w których wykorzystanie niektórych rodzajów nawozów jest zabronione;
- lokalizację miejsc i urządzeń do przechowywania odchodów zwierzęcych;
- warunki przechowywania odchodów zwierzęcych, w tym powierzchnie i pojemności urządzeń do ich przechowywania; 6) planowanie prawidłowego nawożenia pod poszczególne rośliny;
- listę upraw intensywnych;
- sposób przechowywania odchodów zwierzęcych.

W programie działań określa się także:

- szczegółowy sposób dokumentowania realizacji programu działań, określania dużych jednostek przeliczeniowych;
- współczynniki przeliczeniowe sztuk rzeczywistych zwierząt na duże jednostki przeliczeniowe;
- sposób obliczania sztuk przelotowych zwierząt i stanu średniorocznego;
- sposób obliczania minimalnej wielkości miejsc do przechowywania nawozów naturalnych;
- średnie roczne wielkości produkcji nawozów naturalnych i koncentracja zawartego w nich azotu w zależności od gatunku zwierzęcia, jego wieku i wydajności oraz systemu utrzymania;
- sposób obliczania dawki nawozów azotowych mineralnych;
- maksymalne dawki nawozów azotowych dla upraw w plonie głównym;
- terminy, w jakich podmioty są obowiązane do dostosowania się do wymagań poszczególnych środków;
- sposób i częstotliwość badania gleb i nawozów;
- sposób ustalania wielkości rocznej dawki odchodów zwierzęcych zawierających nie więcej niż 170 kg azotu w czystym składniku na 1 ha użytków rolnych.

Minister właściwy do spraw gospodarki wodnej, w uzgodnieniu z ministrem właściwym do spraw rolnictwa opracowuje projekt programu działań.

Tabela 1.

Przykładowe gatunki roślin kwalifikujące się do kategorii „trawy lub inne pastewne rośliny zielne”.

Przykładowe gatunki roślin	
✓ koniczyna biała	✓ kostrzewa szczecińska
✓ koniczyna białoróżowa	✓ kostrzewa trzcinowa
✓ koniczyna czerwona	✓ kupkówka pospolita
✓ koniczyna egipska	✓ mietlica biaława
✓ koniczyna krwistoczerwona	✓ mietlica pospolita
✓ koniczyna perska	✓ mietlica psia
✓ lucerna chmielowa	✓ mietlica rozłogowa
✓ lucerna mieszańcowa	✓ mozga kanaryjska/kanar
✓ lucerna sierpowata	✓ rajgras wyniosły/rajgras francuski
✓ lucerna siewna	✓ stokłosa bezostna
✓ łąka przemiana	✓ stokłosa uniolowata
✓ mieszanka jednoroczna traw	✓ tymotka kolankowata
✓ mieszanka jednoroczna traw z motylkowatymi drobnonasiennymi	✓ tymotka łąkowa
✓ mieszanka wieloletnia traw	✓ wiechlina błotna
✓ mieszanka wieloletnia traw z motylkowatymi drobnonasiennymi	✓ wiechlina gajowa
✓ pastwisko przemienne	✓ wiechlina łąkowa
✓ festulolium	✓ wiechlina zwyczajna
✓ kostrzewa czerwona	✓ życica mieszańcowa/rajgras oldenburski
✓ kostrzewa łąkowa	✓ życica trwała/rajgras angielski
✓ kostrzewa nitkowata	✓ życica wielokwiatowa westerwoldzka/rajgras holenderski
✓ kostrzewa owcza	✓ życica wielokwiatowa/rajgras włoski

Tabela 2.

Wykaz roślin uprawianych na gruntach ornych i sposób ich deklarowania we wniosku o przyznanie płatności.

Nazwa rośliny uprawianej	Nazwa deklarowanej uprawy	Nazwa rośliny uprawianej	Nazwa deklarowanej uprawy	Nazwa rośliny uprawianej	Nazwa deklarowanej uprawy	Nazwa rośliny uprawianej	Nazwa deklarowanej uprawy
anyż (biedrzeniec anyż)	Anyż	arbuż (kawon)	Arbuż zwyczajny	arcydzięgiel litwor (dzięgiel leśny)	Dzięgiel	arnika łąkowa	Arnika
aster chiński	Aster	babka lancetowata	Babka	babka plesznik	Babka	batat	Batat
bazylija pospolita	Bazylija	barbula szara	Barbula	ber (włośnica)	Włośnica	bergenia grubolistna	Bergenia
bieluń dziędzierzawa	Bieluń	bieluń indyjski	Bieluń	bobik	Wyka jara	bodziszek iberyjski	Bodziszek
bodziszek leśny	Bodziszek	bób	Wyka jara	brokuł włoski	Kapusta warzywna	brukiew	Kapusta rzepek – jary
burak cukrowy	Burak	burak ćwikłowy	Burak	burak liściowy	Burak	burak pastewny	Burak
bylica boże drzewko	Bylica	bylica estragon	Bylica	bylica piołun	Bylica	cebula kartoflanka	Czosnek
cebula perłowa	Czosnek	cebula wielopiętrowa	Czosnek	cebula zwyczajna	Czosnek	chaber bławatek	Chaber
chaber driakiewnik	Chaber	chaber górski	Chaber	chaber nadreński	Chaber	chaber wielogłówkowy	Chaber
ciecierzyca pospolita	Ciecierzycza	cukinia	Dynia zwyczajna	cykoria siewna	Cykoria	cykoria warzywna	Cykoria
cynia wytworna	Cynia	czarnuszka siewna	Czarnuszka	czarnuszka damasceńska	Czarnuszka	czarnuszka orientalna	Czarnuszka
cząber górski	Cząber	cząber ogrodowy	Cząber	czosnek niedźwiedzi	Czosnek	czosnek	Czosnek
dalia zmienna	Dalia	drakiew purpurowa	Drakiew	drapacz lekarski	Drapacz	dynia figolistna	Dynia figolistna
dynia olbrzymia	Dynia olbrzymia	dynia oleista	Dynia zwyczajna	dynia pastewna	Dynia zwyczajna	dynia piżmowa	Dynia piżmowa

Nazwa rośliny uprawianej	Nazwa deklarowanej uprawy	Nazwa rośliny uprawianej	Nazwa deklarowanej uprawy	Nazwa rośliny uprawianej	Nazwa deklarowanej uprawy	Nazwa rośliny uprawianej	Nazwa deklarowanej uprawy
dynia zwyczajna	Dynia zwyczajna	dzielżan jesienny	Dzielżan	dziewanna wielkokwiatowa	Dziewanna	dziurawiec zwyczajny	Dziurawiec
dzwonek ogrodowy	Dzwonek	endywia eskariola	Cykoria	endywia kędzierzawa	Cykoria	esparceta siewna	Sparceta
eszolcja kalifornijska	Eszolcja	facelia błękitna	Facelia	facelia dzwankowata	Facelia	fasola wielkokwiatowa	Fasola
fasola zwykła karłowa	Fasola	fasola zwykła tyczna	Fasola	festulolium	Trawy na gruntach ornych	fiolek trójbarwny	Fiolek
glistnik jaskółcze ziele	Glistnik	groszek leśny	Groszek	groszek pachnący	Groszek	gomfrena kulista	Gomfrena
gorczyca biała	Gorczyca biała	gorczyca czarna	Gorczyca czarna	gorczyca sarepska	Gorczyca sarepska	goździk brodaty	Goździk
goździk ogrodowy	Goździk	grindelia szorstka	Grindelia	groch siewny	Groch	groch zwyczajny cukrowy	Groch
groch zwyczajny łuskowy	Groch	gryka	Gryka	hyzop lekarski	Hyzop	jarmuż	Kapusta warzywna
jasnota biała	Jasnota	jęczmień jary	Jęczmień jary	jęczmień ozimy	Jęczmień ozimy	jeżówka purpurowa	Jeżówka
jęczyzka pomarańczowa	Jęczyzka	kabaczek	Dynia zwyczajna	kalafior	Kapusta warzywna	kalarepa	Kapusta warzywna
kapusta brukselska	Kapusta warzywna	kapusta chińska	Kapusta właściwa	kapusta głowiasta biała	Kapusta warzywna	kapusta głowiasta czerwona	Kapusta warzywna
kapusta pastewna	Kapusta warzywna	kapusta pekińska	Kapusta właściwa	kapusta włoska	Kapusta warzywna	karczoch zwyczajny	Karczoch
kard hiszpański	Karczoch	katran abisyński	Katran abisyński	kminek zwyczajny	Kminek	kocanki ogrodowe	Nieśmiertelnik
kocanki piaszkowe	Kocanki	kolendra siewna	Kolendra	komonica błotna	Komonica	komonica zwyczajna	Komonica
komosa ryżowa, quinoa	Komosa	koniczyna biała	Koniczyna	koniczyna białoróżowa	Koniczyna	koniczyna łąkowa (czerwona)	Koniczyna
koniczyna egipska (aleksandryjska)	Koniczyna	koniczyna krwistoczerwona	Koniczyna	koniczyna perska	Koniczyna	konopie siewne	Konopie
konwalia majowa	Konwalia	koper ogrodowy	Koper	koper włoski (fenkuł)	Koper	kosmos żółty	Kosmos
kosmos podwójnie pierzasty	Kosmos	kostrzewa czerwona	Trawy na gruntach ornych	kostrzewa łąkowa	Trawy na gruntach ornych	kostrzewa nitkowata	Trawy na gruntach ornych
kostrzewa owcza	Trawy na gruntach ornych	kostrzewa szczytniasta	Trawy na gruntach ornych	kostrzewa trzcinowa	Trawy na gruntach ornych	kozieradka pospolita	Koziaradka
kozłek lekarski	Kozłek	kraspedia kulista	Kraspedia	krokosz barwierski	Krokosz	krwawnica pospolita	Krwawnica
krwawnik pospolity	Krwawnik	krwiściąg mniejszy	Krwiściąg	kuklik zwisty	Kuklik	kukurydza cukrowa	Kukurydza
kukurydza pękająca	Kukurydza	kukurydza woskowata	Kukurydza	kukurydza zwyczajna	Kukurydza	kupkówka pospolita	Trawy na gruntach ornych
lawenda wąskolistna	Lawenda wąskolistna	lebiodka pospolita (oregano)	Lebiodka	len oleisty	Len	len włóknisty	Len
len wielkokwiatowy	Len	lepiężnik różowy	Lepiężnik	lewkonia (lewkonia letnia)	Maciejka	lewkonia dwurożna	Maciejka
łędzian	Groszek	lnianka siewna (lnicznik)	Lnianka siewna	lnica (lnianka) pospolita	Lnica	lonas roczny	Lonas
lubczyk ogrodowy	Lubczyk	lobularia nadmorska	Lobularia	lucerna chmielowa (nerkowata)	Lucerna	lucerna mieszańcowa	Lucerna
lucerna sierpowata	Lucerna	lucerna siewna	Lucerna	lukrecja gładka	Lukrecja	lulek czarny	Lulek czarny
łąka przemieniana	Trawy na gruntach ornych	łopian większy	Łopian	łubin biały	Łubin	łubin wąskolistny	Łubin
łubin żółty	Łubin	łyszczec wiechowaty	Łyszczec	łyszczec wytworny	Łyszczec	macierzanka piaskowa	Macierzanka
macierzanka zwyczajna	Macierzanka	majeranek ogrodowy	Lebiodka	mak lekarski	Mak	mak wschodni	Mak
mak nagolodogowy	Mak	malwa czarna	Prawoślaz	marchew jadalna	Marchew	marchew pastewna	Marchew

Nazwa rośliny uprawianej	Nazwa deklarowanej uprawy	Nazwa rośliny uprawianej	Nazwa deklarowanej uprawy	Nazwa rośliny uprawianej	Nazwa deklarowanej uprawy	Nazwa rośliny uprawianej	Nazwa deklarowanej uprawy
marzanka wonna	Marzanka	marzanna barwierska	Marzanna	melisa lekarska	Melisa	melon	Melon
mieszanka jednoroczna traw	Trawy na gruntach ornych	mieszanka jednoroczna traw z motylkowatymi drobnonasiennymi	Trawy na gruntach ornych	mieszanka wieloletnia traw	Trawy na gruntach ornych	mieszanka wieloletnia traw z motylkowatymi drobnonasiennymi	Trawy na gruntach ornych
miesiącznica roczna	Miesiącznica	mietlica biaława	Trawy na gruntach ornych	mietlica pospolita	Trawy na gruntach ornych	mietlica psia	Trawy na gruntach ornych
mietlica rozłogowa	Trawy na gruntach ornych	mięta długolistna	Mięta	mięta kędzierzawa	Mięta	mięta okrągłolistna	Mięta
mięta pieprzowa	Mięta	mikołajek płaskolistny	Mikołajek	miłek wiosenny	Miłek	miodunka plamista	Miodunka
mniszek lekarski	Mniszek	molucella, dzwonki irlandzkie	Dzwonki	mozga kanaryjska/kanar	Trawy na gruntach ornych	mydlnica lekarska	Mydlnica
niecierpek balsamina	Niecierpek	nagietek lekarski	Nagietek	naparstnica purpurowa	Naparstnica	naparstnica wełnista	Naparstnica
narcyz trąbkowy	Narcyz	nasturcja większa	Nasturcja	nawłóć pospolita	Nawłóć	nostrzyk biały	Nostrzyk
nostrzyk żółty	Nostrzyk	oberżyna (bakłażan)	Oberżyna	ogórecznik lekarski	Ogórecznik	ogórek	Ogórek
ogórek kiwano	Kiwano	oman wielki	Oman	orlik pospolity	Orlik	ostropest plamisty	Ostropest
ostróżeczka ogrodowa	Ostróżeczka	ostrzeń pospolity	Ostrzeń	owies bizantyjski	Owies	owies nagi/owies nagoziarnisty jary	Owies
owiec siewny	Owies	owies szorstki	Owies	pajza	Chwastnica	papryka roczna	Papryka roczna
pasternak zwyczajny	Pasternak	pastwisko przemienne	Trawy na gruntach ornych	patison	Dynia zwyczajna	peluszka	Groch
perko	Rzepik ozimy	pieprzycia siewna (rzeżucha ogrodowa)	Rzeżucha	pietruska korzeniowa	Pietruszka	pietruszka naciowa	Pietruszka
pięciornik kurze ziele	Pięciornik	pluskwica cuchnąca	Pluskwica	pokrzyk wilcza jagoda	Pokrzyk wilcza jagoda	pokrzywa zwyczajna	Pokrzywa
pomidor	Pomidor	pomidor skórzasty	Pomidor skórzasty	por	Czosnek	poziomka	Poziomka
prawoślaz lekarski	Prawoślaz	proso	Proso	proso węgierskie (mohar)	Włośnica	przelot pospolity	Przelot
przewiercień okrągłolistny	Przewiercień	pszenica orkisz f. ozima	Pszenica ozima	pszenica płaskurka f. ozima	Pszenica ozima	pszenica płaskurka f. jara	Pszenica jara
pszenica samopsza f. jara	Pszenica jara	pszenica twarda f. jara	Pszenica jara	pszenica zwyczajna f. jara	Pszenica jara	pszenica samopsza f. ozima	Pszenica ozima
pszenica twarda f. ozima	Pszenica ozima	pszenica zwyczajna f. ozima	Pszenica ozima	pszenica orkisz f. jara	Pszenica jara	pszenżyto jare	Pszenżyto jare
pszenżyto ozime	Pszenżyto ozime	pszczelnik mołdawski	Pszczelnik	rajgras wyniosły/rajgras francuski	Trawy na gruntach ornych	rakambuł	Czosnek
rdest wężownik	Rdest	rezeda wonna	Rezeda	rezeda żółta	Rezeda	rodzynek brazylijski	Rodzynek
rokambuł	Czosnek	rokietta siewna (ogrodowa)	Rokietta siewna	rozchodnikowiec okazały	Rozchodnik	rozpunka warzywna	Rozpunka
roźnik przerośnięty	Roźnik	różeniec górski	Różeniec	rukiew siewna	Rukiew siewna	rukiew wodna	Rukiew wodna
rumian rzymski (szlachetny)	Rumian	rumianek pospolity	Rumianek	ruta zwyczajna	Ruta	rutewka orlikolistna	Rutewka
rutwica lekarska	Rutwica	rutwica wschodnia	Rutwica	rzepa [w tym rzepa jadalna, pastewna]	Kapusta właściwa	rzepa ścierniskowa	Kapusta właściwa
rzepak jary	Kapusta rzepak-jary	rzepak ozimy	Kapusta rzepak-ozimy	rzepik	Rzepak ozimy	rzepik pospolity	Rzepak pospolity
rzodkiew zwyczajna [w tym rzodkiew oleista, czarna, rzodkiewka]	Rzodkiew	salsefia	Salsefia	sałata głowiasta masłowa	Sałata	sałata głowiasta krucha	Sałata
sałata listkowa (rozetowa)	Sałata	sałata łądoga	Sałata	sałata rzymska	Sałata	seler korzeniowy	Seler
seler naciowy	Seler	seradela uprawna	Seradela	serdecznik pospolity	Serdecznik	siedmiolatka	Czosnek

Nazwa rośliny uprawianej	Nazwa deklarowanej uprawy	Nazwa rośliny uprawianej	Nazwa deklarowanej uprawy	Nazwa rośliny uprawianej	Nazwa deklarowanej uprawy	Nazwa rośliny uprawianej	Nazwa deklarowanej uprawy
siekiernica górską	Siekiernica	siwiec żółty	Siwiec	skorzonera	Skorzonera	słonecznik zwyczajny	Słonecznik
słonecznik oleisty	Słonecznik	słonecznik pastewny	Słonecznik	soczewica jadalna	Soczewica	soja	Soja zwyczajna
sorgo techniczne	Sorgo	sorgo zwyczajne	Sorgo	sparceta piaskowa	Sparceta	sparceta	Sparceta
stewia rebaudiana	Stewia	stokłosa bezostna	Trawy na gruntach ornych	stokłosa uniolowata	Trawy na gruntach ornych	stulisz miotłowy	Stulisz
suchlin różowy	Suchlin	suchokwiat roczny	Suchokwiat	szalotka	Czosnek	szałwia lekarska	Szałwia
szałwia lśniącą	Szałwia	szałwia okrągowa	Szałwia	szałwia omączona	Szałwia	szałwia powabna	Szałwia
szanta zwyczajna	Szanta	szarłat wiechowaty	Szarłat	szarłat zwisyły	Szarłat	szczęć leśna	Szczęć
szczęć sukiennicza	Szczęć	szczodrak krokoszowy (leuzea)	Szczodrak	szczypiorek	Czosnek	szpinak nowozelandzki	Trętwan
szpinak warzywny (zwyczajny)	Szpinak	ślaz dziki	Ślaz	ślaz maurytański	Ślaz	ślazówka ogrodowa	Ślazówka
ślazówka turyngska	Ślazówka	topinambur	Słonecznik	trawa sudańska	Sorgo	trawy jednoroczne	Trawy na gruntach ornych
trawy wieloletnie na gruntach ornych	Trawy na gruntach ornych	trawy w siewie czystym z przeznaczeniem na nasiona	Trawy na gruntach ornych	trędownik bulwiasty	Trędownik	trojęść krwista	Trojęść
truskawka	Poziomka	trybula leśna	Trybula	tulipan ogrodowy	Tulipan	turówka leśna	Turówka
turówka wonna	Turówka	tymianek pospolity (właściwy)	Macierzanka	tymotka kolankowata	Trawy na gruntach ornych	tymotka łąkowa	Trawy na gruntach ornych
tyścznik pospolity	Tyścznik	tytoń	Tytoń	ubiorek gorzki	Ubiorek gorzki	ugór	Ugór
werbena pospolita	Werbena	wiechlina błotna	Trawy na gruntach ornych	wiechlina gajowa	Trawy na gruntach ornych	wiechlina łąkowa	Trawy na gruntach ornych
wiechlina zwyczajna	Trawy na gruntach ornych	wierzbownica drobnokwiatowa	Wierzbownica	wierzbówka kipyryca	Wierzbówka kipyryca	wiesiołek dwuletni	Wiesiołek
wiesiołek dziwny	Wiesiołek	wiesiołek lamarka	Wiesiołek	wilczomlecz białobrzegi	Wilczomlecz	wilżyna ciernista	Wilżyna
wrotycz (złocień) maruna	Wrotycz	wyka siewna	Wyka jara	wyka kosmata	Wyka ozima	wyżlin większy	Wyżlin
ziemniak	Ziemniak	zatrwan wrębny	Zatrwan	zatrwan Suworowa	Zatrwan	złocień trójbarwny	Złocień
złocień wieńcowy	Złocień	złocień dalmatyński	Złocień	złociszek oszkiślony	Złociszek	żeń-szeń prawdziwy	Żeń-szeń
żmijowiec zwyczajny	Żmijowiec	życica mieszańcowa/rajgras oldenburski	Trawy na gruntach ornych	życica trwała/rajgras angielski	Trawy na gruntach ornych	życica wielokwiatowa westerwoldzka/rajgras holenderski	Trawy na gruntach ornych
życica wielokwiatowa/rajgras włoski	Trawy na gruntach ornych	żyto jare	Żyto jare	żyto krzyca	Żyto ozime	żyto ozime	Żyto ozime
wyka siewna z gorczyką sarepską	Uprawa mieszana ¹	mieszanka strączkowa	Uprawa mieszana ¹	peluszką ze słonecznikiem	Uprawa mieszana ¹	łubin żółty z owsem	Uprawa mieszana ¹
Jęczmień jary z owsem	Uprawa mieszana	jęczmień jary z grochem	Uprawa mieszana ¹				

¹ Obszary na których wysiewa się mieszankę nasion, do celów dywersyfikacji, uznaje się za obszary objęte jedną pojedynczą uprawą, niezależnie od poszczególnych roślin zawartych w mieszance. We wniosku o przyznanie płatności na rok 2017 nie jest błędne zadeklarowanie mieszanki jako – uprawa mieszana.

Tabela 3.

Przykładowa lista gatunków, z których możliwe jest tworzenie mieszanek zaliczanych do obszarów proekologicznych (EFA).

Rośliny uprawne przydatne w uprawie jako międzyplony			
Lp.	Roślina	Czas uprawy	Grupa uprawna
1	pszenica zwyczajna jara	UR	Zbożowe
2	pszenica zwyczajna ozima	UR	Zbożowe
3	pszenżyto jare	UR	Zbożowe
4	pszenżyto ozime	UR	Zbożowe
5	żyto jare	UR	Zbożowe
6	żyto ozime	UR	Zbożowe
7	owies	UR	Zbożowe
8	jęczmień jary	UR	Zbożowe
9	jęczmień ozimy	UR	Zbożowe
10	mieszanek zbożowa	UR	Zbożowe
11	gorczyca biała, czarna, brązowa	UR	Oleiste
12	rzepak jary	UR	Oleiste
13	rzepak ozimy	UR	Oleiste
14	rzepik	UR	Oleiste
15	rzodkiew oleista	UR	Oleiste
16	perko (Brachina)	UR	Pastewne
17	rzepa pastewna	UR	Pastewne
18	słonecznik pastewny	UR	Pastewne
19	facelia błękitna	UR	Miododajne
20	gryka zwyczajna	UR	Pozostałe polowe
21	proso	UR	Pozostałe polowe
22	sorgo	UR	Pozostałe polowe
23	kukurydza	UR	Pozostałe polowe
24	łubin biały	UR	Bobowate grubonasienne
25	łubin wąskolistny	UR	Bobowate grubonasienne
26	łubin żółty	UR	Bobowate grubonasienne
27	groch siewny	UR	Bobowate grubonasienne
28	peluszką	UR	Bobowate grubonasienne
29	bobik	UR	Bobowate grubonasienne
30	seradela uprawna	UR	Bobowate grubonasienne
31	soja zwyczajna	UR	Bobowate grubonasienne
32	esparceta siewna	UW	Bobowate drobnonasienne
33	komonica zwyczajna	UW	Bobowate drobnonasienne
34	komonica błotna	UW	Bobowate drobnonasienne
35	koniczyna biała	UW	Bobowate drobnonasienne
36	koniczyna białoróżowa	UW	Bobowate drobnonasienne
37	koniczyna czerwona	UW	Bobowate drobnonasienne
38	koniczyna egipska (aleksandryjska)	UW	Bobowate drobnonasienne
39	koniczyna krwistoczerwona	UR	Bobowate drobnonasienne
40	koniczyna perska	UR	Bobowate drobnonasienne
41	lucerna chmielowa (nerkowata)	UW	Bobowate drobnonasienne
42	lucerna mieszańcowa	UW	Bobowate drobnonasienne
43	lucerna sierpowata	UW	Bobowate drobnonasienne
44	lucerna siewna	UW	Bobowate drobnonasienne
45	nostrzyk biały	UR	Bobowate drobnonasienne
46	nostrzyk żółty (lekarski)	UD	Bobowate drobnonasienne
47	przełot pospolity	UW	Bobowate drobnonasienne
48	mieszanek traw (mieszanki jedno – i wielogatunkowe)	UR	Pastewne

UR – uprawa roczna, UW – uprawa wieloletnia, UD – uprawa dwuletnia

Mamy nadzieję, że przedstawione w tej broszurze informacje, poszerzają Państwa wiedzę niezbędną do ubiegania się o poszczególne płatności w ramach systemów wsparcia bezpośredniego. Jeśli jednak pojawią się jakiegokolwiek pytania, prosimy o kontakt z nami.

Informacje kontaktowe

Adres: Centrala ARiMR, Poleczki 33, 02-822 Warszawa

Telefon: 0-800 38-00-84, Fax: 22 318-53-30

E-mail: info@arimr.gov.pl

Uwaga: Niniejsza publikacja ma charakter wyłącznie informacyjny i nie zastępuje przepisów prawa. Jej treść nie może być podstawą do jakichkolwiek roszczeń prawnych. Po opublikowaniu broszury stan prawny może ulec zmianie w wyniku ustanowienia przepisów prawa krajowego. Aktualne informacje są dostępne na stronie internetowej Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

WAŻNE DATY W ROKU 2017

LIPIEC

	Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb	Nd
26						1	2
27	3	4	5	6	7	8	9
28	10	11	12	13	14	15	16
29	17	18	19	20	21	22	23
30	24	25	26	27	28	29	30
31	31						

Początkowy termin siewu poplonów ścierniskowych.

Końcowy termin siewu poplonów ścierniskowych.

SIERPIEŃ

	Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb	Nd
31		1	2	3	4	5	6
32	7	8	9	10	11	12	13
33	14	15	16	17	18	19	20
34	21	22	23	24	25	26	27
35	28	29	30	31			

WRZESIEŃ

	Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb	Nd
35					1	2	3
36	4	5	6	7	8	9	10
37	11	12	13	14	15	16	17
38	18	19	20	21	22	23	24
39	25	26	27	28	29	30	

Końcowy termin siewu poplonów ozimych.

PAŹDZIERNIK

	Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb	Nd
39							1
40	2	3	4	5	6	7	8
41	9	10	11	12	13	14	15
42	16	17	18	19	20	21	22
43	23	24	25	26	27	28	29
44	30	31					

LISTOPAD

	Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb	Nd
44			1	2	3	4	5
45	6	7	8	9	10	11	12
46	13	14	15	16	17	18	19
47	20	21	22	23	24	25	26
48	27	28	29	30			

1 grudnia br. ARiMR rozpoczyna wypłatę płatności bezpośrednich za rok 2016. Końcowy termin realizacji płatności przypada na dzień 30 czerwca 2018 roku.

GRUDZIEŃ

	Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb	Nd
48					1	2	3
49	4	5	6	7	8	9	10
50	11	12	13	14	15	16	17
51	18	19	20	21	22	23	24
52	25	26	27	28	29	30	31

Końcowy termin utrzymania na gruncie międzyplonów ścierniskowych. Końcowy termin utrzymania na gruncie międzyplonów ścierniskowych – 15.02.2018 r.

Oddziały Regionalne Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa

Dolnośląski Oddział Regionalny

ul. Giełdowa 8
52-438 Wrocław
Tel. 71 369 74 00

Podkarpacki Oddział Regionalny

al. Rejtana 36
35-310 Rzeszów
Tel. 17 875 60 00

Kujawsko-Pomorski Oddział Regionalny

ul. Dąbrowskiego 4
87-100 Toruń
Tel. 56 619 83 00

Podlaski Oddział Regionalny

ul. Nowa 2
18-400 Łomża
Tel. 86 215 63 11

Lubelski Oddział Regionalny

Elizówka 65 A
21-003 Ciecierzyn
Tel. 81 756 88 10

Pomorski Oddział Regionalny

ul. Kołłątaja 1
31-332 Gdynia
Tel. 58 668 60 00

Lubuski Oddział Regionalny

al. Zjednoczenia 104
65-120 Zielona Góra
Tel. 68 329 27 00

Śląski Oddział Regionalny

ul. Sobieskiego 7
42-200 Częstochowa
Tel. 34 378 28 00

Łódzki Oddział Regionalny

al. Piłsudskiego 84
92-202 Łódź
Tel. 41 675 67 00

Świętokrzyski Oddział Regionalny

ul. Warszawska 430
25-414 Kielce
Tel. 41 349 09 00

Małopolski Oddział Regionalny

ul. Lubicz 25
31-503 Kraków
Tel. 12 629 80 10

Warmińsko-Mazurski Oddział Regionalny

ul. Św. Wojciecha 2
10-038 Olsztyn
Tel. 89 521 09 20

Mazowiecki Oddział Regionalny

al. Jana Pawła II 70
00-175 Warszawa
Tel. 22 536 57 05

Wielkopolski Oddział Regionalny

ul. Strzeszyńska 36
60-479 Poznań
Tel. 61 845 38 33

Opolski Oddział Regionalny

ul. Wrocławska 170 G
45-836 Opole
Tel. 77 401 84 00

Zachodniopomorski Oddział Regionalny

ul. Szafera 10
71-245 Szczecin
Tel. 91 469 84 00